

# СВОБОДА

## LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XV. Нью Йорк. Четвер, 26-го Грудня 1907. Число 52

Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, December 26, 1907. No. 52.

### Новинки.

#### КАЛЕНДАР.

ГРУДЕНЬ.	
Ч.	Евгенія, Ореста.
П.	Филимона.
С.	Евтерія.
Н.	Праотц. Аггея.
П.	Даниїла прор.
В.	Севастіяна.
С.	Січня 1908.

#### ОГОЛОШЕННЯ.

З причини неспоконку з'явившихся по елітним часам в часописі дотично Булі з її не мористими постановами для нашого народу і церкви, яким повідомляємо американо-руску Русь, що протест проти її Булі вже зре-гований і в можливо найкоротшім часі предложити до підпису так духовним як і вірникам.

З поважанем  
КОМІТЕТ:  
о. А. Дудинський.  
о. Е. Кубек.  
о. М. Стефанович.

— Рузвелт не буде кандидувати. Питане, хто буде наслідником президента Рузвелта, стає на раз то більше тяжким до розважання. До недавня загально думано, що теперішній президент Злучених Держав поставити ще раз свою кандидатуру під натиском републиканської партії і проти слів, які проголосив йому три роки: що по укінченню своєї служби уже кандидувати не буде. Сій загальній гадці поможіть кінець сам президент 11-ого грудня, заявивши рішучо, що ніхто його не присилує до поновного прийняття номінації; од-нак і тепер є ще є багато таких, що не довіряють сій заяві Рузвелта. Правдоподібними кандидатами на президента Злучених Держав суть: секретар Taft, губернатор стейту Нью Йорк, Hughes і сенатори: Fairbanks, Knox і Foraker. По усуненню ся Рузвелта їх шанси суть менше-більше рівні.

— Місто Нью Йорк, з його 400 тисяч телефонами мож слушно назвати містом телефонів, бо безперечно тут є далеко більше телефонів, як в яким небудь иньшій місті на світі. Колиб зібрати в книжки усе те, що протягом одного дня скаже ся в Нью Йорку, то сі книжки заповнили-би три вагони; колиб хто хотів повторити се, що через один день перейде крізь ньюйорські телефони, то на се потрібнб ціло-го життя. Трудно повірити, а од-нак се є правдою, що місто Нью Йорк має більше телефонів ніж держави: Франція, Голландія і Швейцарія взяті разом. В Німеччині уживане телефонів є та-кож дуже розповсюджене — од-нак в Нью Йорку є їх більше як 20-ох німецьких, найбільших містх взятих разом. Число лю-дей потрібних до обслуги цілої системи телефонічної в Нью Йорку виносить 17,000.

— Hugo Grosser, бувший ста-тистик міста Шікаго каже, що найгіршим містом в Злучених Державах не є, так як до тепер

загально думано Шікаго, але Бос-тон. В Бостоні 83.7 процент на кожду тисячку населення було в 1906 році арештованих за кра-діж, коли число арештованих в Шікаго виносило всего 44.8 про-цент. Дальше каже ся, що в Ші-каго на кожду квадратну милю випадає 18, на Нью Йорк 27, на Бостон 29 а на Балтімор 30 по-ціпінтів. Се може і радія — од-нак цифри, що мають доказува-ти, що місто Шікаго є лутше від Бостону нічо не говорять. Що-ам було менше арештовань, се може бути наслідком або того, що в Шікаго нездарніша полі-ція, або що тамешні злодії ма-ють більше сприту.

— Місто Нью Йорк заключило цікавий контракт з електричною компанією New York Edison. Після сього контракту та компа-нія зобов'язує ся заплатити 500 долларів каря за кожду мінуту, колиб по заармований случаю огня в протягу трех минут не бу-ло достаточної сили електричної до викликання тиснення, під яким струя води змоглаби досягнути найвищих поверхів ньюйорських будинків. Правдоподібно в сей спосіб місто Нью Йорк створило собі нове жерело доходів.

— З місцевости Nome на пів-острові Аляска доносять, що ці-лий півостров Seward є покритий пологом на високість кіль-кох цалів. Попіл сей жене вітер від сторони океану, і так занечи-шує воздух, що приходить ся з трудом віддихати. Гадають, що причиною того явища є вибух вулкану на якимсь острові, що лежить поміж Аляскою а Сибі-ром.

— В відділі машиновім фабрики American Steel Co в Клівленд О' лука парова рура в наслідок того чотирнайцять робітників віднесло тяжкі попарення.

— Чек на 24 мільонів. Оногді японський амбасадор в Лондо-ні прийняв секретаря російської амбасаді, котрий виплатив дов-жну суму Японії за удержане російських полонених підчас о-станньої війни. Виплата відбула ся в сей спосіб: Секретар вру-чив японському секретареві в запечатаній ковертці чек на 4 міль. 960.440 фунтів стерлінгів і 6 пенсів, се є на 24,902,204 дол. 87 цент. або на суму 124,511,024.35 кор., разом із власноручним ли-стом російського амбасадора, гр. Бекендорфа. Амбасадор по ви-ході секретаря підписав чек і відслав его до лондонської фі-лії банку в Йокогама. На щасте чек не буде платний золотом, бо се знова було би могло потрапити фінансовим світом. Чек буде записаний яко вірительність Я-панії, платна російським прави-тельством за посередництвом банку Берінга. Найбільший чек на світі звучав на 275,121.875 франків, які Хіши виплатили Я-панії яко воєнну контрибуцію.

— За великий страх! В Мадри-ті розповідають, що королівська пара іспанська, заки виїхала до Лондона, вислала там вже впер-ше свого сінка, а з собою за-брала чужу дитину. Король бо-яв ся, аби наслідник престолу не погіб при якій катастрофі з ру-кав анархістів. Перед тим споря-джено потрібний документ під-

писаний міністрами, аби потім хтось не пересичив прав наслідни-кови престолу. Так само напе-ред вислано королівського сина в повороті з Лондона до Ма-дрида.

— Величезна дефравдація в Італії. З Риму доносять, що ко-місар для контролі фондів, зі-браних в 1905 р. публичними складками на ратунок жертв страшного землетрясення в Калья-брії, перевірила, що гроші в сумі сорок мільонів будто розкраде-но, будто роздано людям, які запомогли зовсім не потрібували. Стверджено, що роздавано гро-ші навіть державним і магістрат-ским урядникам. Що більше, навіть мільонери, котрих назви-ща перевірено судовою дорогою, домагались відшкодованя і бра-ли гроші запомоги. Державна прокуратура займає ся основ-ним розсліском тої справи.

— Статистика судових репре-сій в Росії. На підставі газет-них звісток „Товарищ“ скла-в ось яку статистику судових ре-пресий за місяць жовтея (від 1. до 31): Воєнно окружні суди присудили на смертну кару 204, покарано смертю з присудів-них судів 74. Смертну кару замі-нено: на вічну каторгу 7 осо-бам, на каторгу на ріжний час 9 (разом на 149 років), на ареш-тантські роти 2, на поселене 1. Навпаки: каторгу перемінено на смертну кару 1 чоловікові присудженому в Києві за убій-ство стражника на каторгу на 8 років. Таким чином, останній місяць третього „поміждумства“ визначив ся величезним числом смертних присудів. За перші місяці сего „поміждумства“ було ось скільки сумних присудів: в червні 110, в липні 151, в серпні 107, в вересні 145; покарано бу-ло на смерть: в червні 30 чоло-віка, в липні 108, в серпні 62 та в вересні 40.

Иньших політичних репресий за жовтея було ось скільки: На каторгу вічну 62, на поселене 30, до арештантських рот 130, до дис-циплінарних батальонів 11, на кріпости 114, на тюрму 167, на арешти 35.

Таким способом за ревсю-ційну діяльність та за опозицію потерпіло 989 осіб за один мі-сяць. Окрім сего віддано під суд 21 редакторів опозиційних ча-сописей; припинено 20 опози-ційних часописей; адміністра-цією 18, судом 2. На підставі циркуляра 3-го червня 1907 р. адміністрація покарала 29 ре-дакторів опозиційних часописей на 25.450 карбованців. Суд при-судив покарати в Петербурзі ще 6 редакторів на 2050.

Репресії проти депутатів: по-тягнуто до суду 6 колишніх де-путатів державної думи: Шер-баха, Хвоста, Шинганьова, Ку-пстаса, Вітковського та Кутерен-ка, трудовика і ої думи Зонда-ріова присуджено до кріпости на 1 рік за редакторство в „Изв. Крест. Депут.“ Депутата 3-ої думи соц.-дем. Предкаляна тя-нуть до суду за належність до „злочинного товариства“.

— Заговор на жите цїсаря Франца Йосифа і архиєпи Франца Фердинанда. Будапештен-ський деняний А Нарю подав сензацийну вість про заговор на

жите цїсаря Франца Йосифа і наслідника престолу, архиєпи. Франца Фердинанда. Іменно ди-рекція будапештенської поліції одержала донесенє, що австро-угорський амбасадор в Царгоро-ді повідомив телеграфічно міні-стра заграничних справ бар. Е-ренталя про заговор на жите архиєпи. Франца Фердинанда. Один заговорник мав уже від-катити, не знати, чи до Відня чи до Будапешту, а замах був про-ектований на 28. падолиста с. р. Дальше донесено поліції, що ав-стро-угорський посол в Мексїку одержав від мексиканського по-сла в Швейцарії вість, що чоти-рох анархістів постановило ви-конати замах на цїсаря Франца Йосифа. Подробиці замаху об-говорили точно в одній жене-вській каварни. Один з них, Іта-лієць, відїхав на Триєст, другий на Цїрїх, два инші в незнай-мим напрямі, а всі мали зїхати ся д. 28. падолиста в Пресбурзі. За-мах був проєктований також на 2 грудня с. р. Инші газети за-значають, що інформації згада-ного деняника треба приймати з великою резервою.

— Подорож автомобілем з Нью Йорку до Парижа без помочи керабля уладжує деняник Ма-тіє, котрий, як відомо, уладив се-року подорож автомобілем з Пекину до Парижа. Ся подорож з Нью Йорку до Парижа має від-бутись на другий рік і то після такого плану: Дня 15-го лютого відїдути автомобілісти з Нью Йорку до Чикаго. Є се дорога дуже лиха, повна вибоїв, діравих мо-стів, але остаточно можна її пе-ребудити. Звідси до Кльондайк до-рога ще гірша, з Кльондайк до Аляски крізь Північний океан, в сій порі замерзлий, до Сибіру. В Сибірі піде дорога по леді і замерзлим сїгу що найменше 900 кілометрів без слїду ество-ваня чоловіка і лише в товарис-тві одиниць в тих сторонах животин, білих медведів. Даль-ше буде вже та сама дорога, що вела з Пекину до Парижа. Най-гіршим в тїм підприємстві є се, що будуть простори на більше як 1.000 кілометрів без місцево-сти, де можна би заосмотрити ся в бензинну. Matin оголосив сю подорож, але доси якось ніхто ще на неї не зголосив ся.

— В Місцевости Вонпе Ма-доне, Sask., Can, заложили тамо-шні Русини дня 8-го грудня с. р. читальню імени Тараса Шев-ченка. До виділу читальні ввій-шли слїдуєчі добр.: Марко Гав-рилюк, голова, Тимко Пригула скр., Іван Борса кас., Іван Лис-ця заст. кас., Семко Борса біблі-отекар. До читальні вписало ся до тепер 13 членів які зложили 6.00 дол. на часописи.

— Марнотравство Америка-нок. Один злочливий амер. дьве-никар старає ся доказати, що до теперішньої фінансової кризи в великій часті причинило ся марнотравство та незвичайні ви-датки американок на їх строї та забави, які то кошта мусять мужі покривати. Після тих об-числень в Нью Йорку є 6000 жі-нок, які рік річно видають 40 мільонів долларів лишень на у-браня — одже кожда річно мен-ше більше б до 7000 дол. Однак

се не суть найвищі числа. Бога-то є таких, що на убраня вида-ють річно і по 40.000 дол. Се по-пирає деняник цікавим зіставле-нем позицій рахункових які до-був спритно від магазинів. „Бу-джет“ світової ньюйорської дамн представляє ся як слїдує:

футра через рік	.....5.000 дол.
тоалети обідові	.....5.000 „
тоал. бальові і оперові	8.000 „
загортки оперові	.....8.000 „
тоалети візитові	.....3.000 „
тоалети поранні	.....3.000 „
тоаль. автомобільові	.....2.000 „
негліж	.....1.800 „
біле	.....1.500 „
панетюхи	.....1.900 „
амазонки	.....750 „
черевихи	.....800 „
панчохи	.....500 „
вахлирі і корунки	.....2.500 „
рукавички	.....450 „
хустинки до носа	.....600 „
хемичне пранє убрань	1.000 „

Разом .....38.600 дол.  
Якийсь з доставців зазначив, що повисший рахунок предста-вляє один зі „скромніших бу-джетів“. Пересічно такий бюджет виносить 60.000 дол. Артикул кінчити ся енергичним зазивом до суспільности, щоби уже раз помолити конець такому марнотравству, та „научити американо-ські дамн розуму...“

— З'уживанє паперу газетами. Один французкий статистик об-числив, що 30.000 деняників, які виходять на світі, з'уживають денно яких 1000 тон деревного паперу, а позаяк крім того денно появляє ся пересічно 200 кни-жок, то річно з'уживає ся на па-пір до друку яких 375.00 тон па-перової маси. До того не зачи-слено очевидно паперу до писа-ня, пакування і т. п. Щоби до-старчити тої величезної скілько-сти деревного тіста, з якого ви-робляють папір, треба рубати цілі ліси. В той спосіб шеєає що року 1250 мільонів кубічних ме-трів дерева, яке служить духовно-поживою для людей. Америка виказує при тїм значно більше запотребованє, як Европа; вона потребує для себе самої 900 мільонів кубічних метрів дерева, підчас коли Европа з'уживає прочих 350 мільонів.

— Як доносять телеграми до тутешніх часописей, то на оног-дашнім засіданю віденського парламенту руські послы перей-

шли до острої опозиції. Ко-трийсь з руських послів неодо-воленний з партійного поведє-ня віцепрезидента палати Райс-кірхнера кинув до нього ліній. Щоб пимститись за сю зневагу кинулись на руських послів ні-мецькі християнські-соцїали з кріслами. Послы погаратали ся в сей спосіб, що кількох відне-сало навіть досить поважні пова-лічення.

— Дня 20. Децембра с. р. від-лись річні збори Братства св. Андрея, від. 66 Р. Н. Союзу, в Нью Йорку.

З справоздання уряду Братства показує ся, що се братство розви-ваєсь як найкрасше і має понад 500 долларів в касі.

До уряду Братства на 1908 р. вибрано: Григ. Пиртко, предс.; Іван Лазорчик, касієр; Василь Дичко, секретар. — Іл. Фединак, заст. предс.; Іл. Вагратіа, заст. кас.; Іл. Курник, заст. сєкр. — Надзир. хорих: Мих. Гарко і Ів. Малішак. — Дверники: П. Ван-дрівчак і Стівко Мих. — Кон-трольна комісія: Гнат Тед. і Гн-зовський Ів.

— Число коний на світі. Всіх коний на світі є 80 мільонів. З сего припадає на Европу 40 міль., Азію 11 міль., Африку 1.250 тис., Америку 25 міль., на Австралію 2 міль. В Европі припадає на Ро-сію 22 міль. 100 тисяч; Німеччина має їх 4 міль. 200 тисяч а спрова-джує ще річно коло 100.000. Франція 3 міль. 200 тис., Австро-Угорщина 4 міль., з чого на Ав-стрію припадає 1 міль. 700 тисяч а на Угорщину 2 міль. 300 тисяч. Італія 740 тисяч а спроваджує з Угорщини ще 38 тисяч. Швеція і Норвегія 700 тисяч, Данія 500 тисяч, Голандія 285 тисяч, Бель-гія 241 тисяч, Гішпанія 397 ти-сяч, Португалія 220 тис., Швай-царія 109 тис., Ромунія 844 тис., Болгарія 344 тис., Сербія 180 тис. Греція 100 тис., Туреччина 300 тис., Англія 3 міль., в Європі а 5 міль. по за Европою. В полудне-вій Африці є коний лише 250 ти-сяч, бо в останній війні з Боє-рами згинуло їх коло 340 тисяч.

Товариство гімнастичне „Гайдамані“ повідомляє „всіх своїх членів і тих, котрі хотїли би вступити, що головний мітинг відбуде ся дня 28 децембра 1907 в галі під ч. 424 Е. 5-та ул. о год. 8-ий вечер.

**Десять літ тому**  
заложена

**1205** **Европейська**  
**Агенція Адвокатско-Нотаріальна**  
в **DULUTH, MINN.**

Переводить найдешевіше, найліпше і най-швидше всі справи процесові і війскові в Галичині, Угорщині і Росії.

**Споряджує всякі документи і потверджує підписи конзупярно.**

2-1-3 Листи просить ся адресувати:  
**Agencia, Box 609, DULUTH, MINN.**



## В Турецкій неволі.

(Конець.)

Сидить раз паша на дивані, люльку курить, жу-  
рить ся...

— Коби-ж не ошукав мене старший! Тільки гро-  
шей!..

Коли се чує: стук-стук у двері.

— Хто там?

— Можна?

— Можна! каже паша.

Дивить ся — а то його старший! Кинув люльку  
на бік, закашляв, дивить ся на старшого.

— Здорові були, ваша милость! — повідає той.

— Ну, що? питає нарешті паша: привіз?

— Привіз, ваша милость, та ще й з полем!

— Як то: з полем?

— А так, повідає, цілком: і з бандурою...

— Ну?

— А так... Але, не гнівайте ся, я в тих грошей  
іще три бандури замовив, коли тамта тріоне...

— Гарно... каже паша тай кличе свого каснера...

Ось, повідає йому п'ять золотих! А приведи його сю-  
ди!

Привели Кочергу. Став він коло порога.

— Дати йому бандуру! каже паша.

Принесли бандуру, подали Кочерзі; сів він на  
пори́г і почав грати й співати стиха.

— А закличете сюди мою жінку! — повідає паша  
пошепки своєму старшому.

Метнув ся той у жіночник:

— Пані! мовить; так і так, пан вас кличе...

Привів її.

Як прийшла вона, як побачила Кочергу — аж  
затрапала ся: й плаче й сьмієть ся.

— Діду, каже дідує!... Заграй-же мені та за-  
співай найкращої, найсумнішої, — бо я вже потур-  
чилась, побисурманилась...

Тьохнуло Кочержине серце, почувши таке від  
пані в своїй рідній мові.

— Він почав пригравати виразнійше, сумнійше тай  
заспівав:

На Чорному морі, на каменю біленькому

Там стояла темниця кам'яна,

А у тій темниці пробувало сім сот козаків,

Відних невольників.

То вже тридцять літ у неволі пробувають,

Божого сьвіта, сонця праведного

В вічі собі не видають.

То до них дівка бранка,

Маруся, попівна Богуславка,

До темниці приходжає,

Темницю одмикає,

Словами промовляє: „Гей козаки,

Ви бідні невольники! Угадайте,

Що в нашої землі за день тепера?“

То тоді бідні невольники зачували

Дівку бранку,

Марусю, попівну Богуславку

По речах пізнавали,

Словами промовляли:

„Гей, дівко бранко,

Марусе, попівно Богуславко!

По чім же можем сее знати,

Що тридцять літ у темниці пробуваєм,

Божого сьвіта, сонця праведного у вічі не видаєм

То ми не можемо знати,

Що в нашої землі за день тепера.

Тоді дівка бранка,

Маруся, попівна Богуславка

Тее учуває,

До козаків словами промовляє:

„Ой козаки, ви бідні невольники!

Що сьогодні у нашої землі християнській

Великодняя субота,

А завтра сьвятий празник

Роковий день

„Великдень“.

Тоді ті козаки тее зачували,

Білим лицем до чорної землі припадали,

Дівку бранку,

Марусю, попівну Богуславку,

Кляли, проклинали:

„Та бодай ти, дівко бранко,

Марусе, попівно Богуславко,

Щастя й волі собі не мала,

Що ти нам сьвятий празник

Роковий день

Великдень

Сказала!“

То тоді дівка бранка

Маруся, попівна Богуславка

Тее зачувала,

Словами промовляла:

„Гей козаки,

Ви бідні невольники,

Та не лайте

Мене не проклиняйте:

Бо, як буде наш пан турецький

До мечети від'їзжати,

То буде мені, дівці бранці,

Марусі, попівні Богуславці,

На руки ключі віддавати;

То буду я до темниці прихожати,

Темницю відмикати,

Вас всіх, бідних невольників,

На волю випускати“.

То на сьвятий празник

Роковий день

Великдень.

Став пан турецький до мечети від'їзжати,

Став дівці бранці

Марусі попівні Богуславці

На руки ключі віддавати.

Тоді дівка бранка,

Маруся, попівна Богуславка

Добре дбає,

До темниці прихожє,

Темницю відмикає

Всіх козаків

Відних невольників

На волю випускає,

Словами промовляє:

„Ой козаки,

Ви бідні невольники!

Кажу вам: добре дбайте,

В городи християнські утікайте;

Тільки прошу я вас,

Одного города, Богуслава, не минайте.

Моему батьку й матери знати давайте:

Та нехай мій батько добре дбає,

Грунтів,

Великих маєтків

Нехай не збуває,

Великих скарбів не збирає

Та нехай мене, дівки бранки

Марусі, попівни Богуславки

З неволі не викупає,

Бо я вже потурчилась,

Побисурманилась

Для роскоші турецької,

Для ласкоства нещасного“....

Тут, — чує Кочерга, жінка пані голосно зариди-  
ла, тай омліла. Заметушили ся всі, стали її очунати  
якоюсь пахучою водою, та ласкавими словами, а тим-  
часом Кочерга кінчав по гихоньки думу:

Визволь же, Боже, нас усіх козаків,

Відних невольників,

З неволі тяжкої:

З віри бісурмемської,

На ясні зорі,

На тихі води,

У край веселий,

У мир хрещений!

Вислухай, Боже, у просьбах щирих, у нещасних  
молитвах нас, бідних невольників!

### III.

#### „Чорна вежа“.

Пашику винесли в її кімнати, а Кочергу паша  
казав арештувати тай стратити, за чари, які навів на  
його паню. Що вона, розболіла ся сама, нічого не  
помогло: паша не хотів відступити від покарання Ко-  
черги. Пашиха випросила лише тільки, що замісто  
смертної кари, паша казав замкнути Кочергу в „ве-  
жу“, не приковувати його там, дати йому, — нехай  
чарує невольників. Тут були хитрощі пашихи тай зло-  
ба її на чоловіка бісурманина...

Посадили Кочергу в вежу.

Темно було в вежі. Тюрма находила ся в низу,  
в льоху. Віконця малесенькі — горобцєви не проле-  
тіти. Підлога ховська, вохка, камінна, зо стін капала  
вода. А нопри стіни сидять заковані козаки. Сидять,  
балакають одні з одними.

Учув рідну бесіду Кочерга, тай упав на підлогу,  
закрив лице руками і заплакав...

Господи! Господи! Ось де козацька сила!

Потім устав і каже:

— Здорові були, друзяки!

Нічого не відповіли йому козаки, лише погляну-  
ли на нього тай замовкли враз.

Зайшов Кочерга по-мацьки га середину льоху,  
став і каже знов:

— Ех, друзяки, друзяки! тай заплакав. „Давно,  
повідає згодом, я не плакав, — а тепер заплакав,  
але не бачу вас...“

От один козак і каже:

— А хто ти?

— Бандурист, каже Кочерга.

— Бандурист, оге ж... і бандуру взяв сюди...

А чому но в заліку?

— А тому, що я сліпий і нічою не зроблю...

— А якже бандуру взяв з собою?

— Упросив, каже пашу...

Сів Кочерга тут же на землю, поклав на коліна  
бандуру, тай заграє і заспівав стиха:

Не ясний сокіл квилить-проквиліє,

Як син до батька, до метері з тяжкої неволі

В городи християнські поклін посилає

Сокола ясененького рідним братом називає:

Соколе ясний, брате мій рідний!

Ти високо літаєш,

Ти далеко буваєш —

Чому в мого батька матері ніколи не витаєш?

Полинь ти, соколе ясний, брате мій рідний,

У городи християнські,

Сядь, пади

У мого батька-матері перед ворітьми,

Жалібненько проквиліє,

Об мойй пригоді козацькій припомяни.

Ще моему батьку-матері більшого жалю завдай.

Нехай батько-матуся

Мою пригуду козацьку знають,

Статки, маєтки збувають,

Скарби збирають.

Головоньку козацьку з тяжкої неволі визволяють!

Бо, як стане Чорне море согравати,

То не знати-ме батько-мати,

У котрій каторзі шукати:

Чи у присгані Козловській,

Чи в Царєграді на базарі.

Будуть ушкали\*). Турки яничари набігати,

За червоне море у в Орабську землю прибувати,

Будуть за нас срібло-влото, не лічачи,

Сукна дорогі, поставами, не мірячи,

За нас брати.

То брат-товариш тее зачуває,

До брата товариша промовляє:

Товаришу, брате мій рідний!

Та не треба нам в городи християнські поклоні [посилати]

Своєму батьку-неньці більшого жалю завдавати.

Бо хоть наш батько-ненька будуть добре дбати,

Грунти, великі маєтки збувати,

Скарби збирати,—

Та не знати-муть

Де в якій тяжкій неволі турецькій

Синів своїх шукати:

Що сюди ніхто не захожає,

І люд хрещений не заліжає, —

Тільки соколи ясененькі літають,

Жалібненько квилить-проквиліють,

Нас бідних невольників

У тяжкій неволі турецькій

Добрим здоров'єм навіщають.

Тоді дала ся бідному невольнику

Тяжка неволя добре знати:

Кайдани руки-ноги поз'їдали,

Си́рая си́риця до жовтої кости

Тіло козацьке проїдала.

То бідні невольники на кров, та тіло поглядали.

Об вірі християнській гадали,

Землю турецьку,

Віру бісурменську

Проклинали:

Ти земле турецька,

Віро бісурменська,

Та розлуку християнська!

Уже бо ти розлучила не одного

За сім літ войною:

Мужа з женою,

Брата з сестрою,

Діток маленьких з батьком-ненькою!

Визволь, Боже, бідного невольника

На сьвятотурський беріг:

У край веселий,

Між мир хрещений!

Скінчав Кочерга, — коли чує: плачуть козаки  
аж стіни трясуть ся.

— Не плачте, друзяки, каже: швидко може всі  
ми побачимо матір Україну.

Задзвонили козаки залізем.

— Ех, кажуть, не сьмій ся ти над нами, діду..  
Чи знаєш ти, де ми сидимо?

— В тюрмі...

— А в якій тюрмі?... В „Чорній вежі“!

— Так он воно що! — каже Кочерга! — Та я  
про сю вежу й пісню знаю... тай тее...

І заспівав ще одної пісні..

А в тій пісні говорило ся ось про що.

### IV.

#### Замуровані ножі.

Бов на Україні козак Тарас, коваль та такий ду-  
жий, що сам підняв із землі давні і завісив на дві-  
ниці.

Навчучило йому ковалювати:

— Піду, каже, в козаки!

Зібрав до себе сто двадцять козаків, таких же, як  
і він, — тай каже:

—



Добули собі чайки, та в Чорне море, та просго на Царгород.

Пускають кораблі на дно, розбивають галери з невольниками.

Кличе султан турецький свого везира:

— Спати, каже, не можу спокійно, поки не підмають оттого гайдамаку Тараса...

Піймай його... Ось тобі мій пояс: піймеш — надго, роджу, а ні — то повісь ся на сім поясі!

Ось як у них!

Зажурился везир. Зладив п'ять кораблів з пушками тай кличе капітанів:

— Маєте, каже піймати Тараса; а ні — то будете стреміти на залізних колах.

Поплили ті за Тарасом. Ледви-не-ледви найшли! Ну, тай була-ж вам баталія!

Але нарешті Тараса таки піймали, а з ним трийцять козаків. А дев'яност, значить, порубано...

Привели їх до везира, той казав посадити їх у Чорну вежу, а сам поїхав до султана.

— Так і так, каже. Варто їх почвертувати або всадити на коли.

Султан покитав головою.

— Не злякаеш тих козаряюг. Видумай, каже, на них щось хитрійше.

Думав, думав везир дві неділі, тай не міг нічого придумати.

А тимчасом вийшло ось що:

Була у султана одна баба з України. Пекла вона хліб для султанської челяди, а як привели козаків, то казали їй і козакам пекти хліб. А що козакам давали гірший хліб, то для них усе й пекли й держали особно. І ніхто того хліба не вживав, бо вважали його за погань. І так усі й знали, що придуть із тюрми сторожі, та заберуть на тачки, повезуть у тюрму і кинуть їм, як собакам:

— Жеріть!

Самим хлібом їх годували!

Коли се раз якось кинули їм кожному по хлібі; значить, трийцять хлібів, — козаки й зломали їх, а в кожному хлібі по ножеві та по пилочці...

— Еге, гадають...

Сховали вони те, а в ночі повідпилювали кайдани з рук і ніг.

Рано приходять узброєна сторожа, дивити ся, чи всі вони, — а вони метуля ся на сторожу з ножами, позабирали від неї шаблі, пістолети, вдарили з тим на другу сторожу на дворі, відбили ся й від неї тай просто на море, тай сховали ся в скалах, — а вночі втекли, напали на одну галеру, визволили відти козаків - невольників, що були за гребців, тай утекли.

Але Тарас не дурень. Як перебили вони першу сторожу, він відвалив у тюрмі, в підлозі камінь, сховавав туди п'ять ножів і всі пилки, тай вночі привалив:

— Не мені, мовляв, то може другим буде колись треба...

Про місце, де сховано ті ножі, в лісні не говорило ся, про се казав Кочерга устно його батько — Тарас, а він і нагадав собі те тепер, почувши від козаків, що він отсе попав якраз у Чорну вежу...

V.

На волі.

Ну, скінчив Кочерга співати пісню козакам. Мовчать козаки. А далі й каже один:

— Ех, не для нас оце.

— А що? питає Кочерга.

— Та тота, мовляв, баба, що пекла козакам хліб.

— І поглянув на Кочергу:

Чуєш, діду!

— Ти може у султанській кухні... може й тепер там є така кухарка...

— Ні, каже Кочерга, нема.

— А нащо-ж ти нам співав отту пісню?

— Та я ж її не всю проспівав...

— Як?

— А так...

Дивлять ся на нього козаки.

— В пісні каже Кочерга, не все говорить ся. І взяв, та ще й розказав їм про ножі і про пилки.

А далі й каже:

— Треба пошукати.

— Ну вже, вони певно варжавили...

— Е, ні; вже коли такий козаряюга ховав, як Тарас, то не заржавили...

Прийшла ніч. Почав Кочерга шукати в кутках. Мадає каміне в однім, і другим і третім кутку — міцні, не рушають ся. Коли се в четвертім кутку немов трошечки рухнув ся камінь. Стукнув кулаком: загуділо.

— Еге! думає. Потім і голосно говорить: Еге!

— Найшов? шепчуть козаки.

— Еге!

Помалував ся Кочерга коло каменя, тай вийняв його...

А козаки сидять, притаїли віддих. Слухають. Кочерга поклав камінь під стіну тай каже: Тепер моїть ся, хлопці... Що Бог дасть...

Сягнув у аму, мадає — клуночок, рукав від одіжи...

А козаки знов шепчуть:

— А що, діду?

— Моїть ся, моїть ся, каже Кочерга.

Посаг у рукав, пальці дрожать, серце завмерло.

— А що?

Справді ножі, та не п'ять, а десять! а окремо, ваті всі тридцять пилочок! І цілісеньких...

— Господи, Господи! шепчуть.

І перевертели козаки кайдани, вигострили ножі, а як настав ранок і прийшли до них на фезію — то вони, немов у тій пісні, вихопили ся з тюрми, перебили сторожу тай усі в Кочерго кинули ся просто до моря, а там на чайки, що стояли коло берега, потручали в море керманачів, ухопили за весла, тай поплили.

Поки очунали Турки, а вони вже далеко на морі, так що й не видно.

Післали за ними погоню, та вони її всю перебили тай утекли всі

На ясні зорі,

На тихі води,

У край веселий,

Між мир хрещений...

## Звідки взяли ся і що значать назви „Русь“ „Україна“?

(Дальше.)

Ось так перейшли ми історію назв „Русь“ і „Україна“ від найдавніших часів, які затила пам'ять наших предків, аж до часів найновіших. Усе, що ми розказали дасть ся зібрати коротко в слідуючі точки:

1) Назви „Русь“ і „Україна“ майже рівно давні, бо назва „Русь“ з'являє ся уже в 9 ім століттю, а назва „Україна“ в 12 ім століттю; виходить з того, що назви „Україна“ не вдумали жадні Ляхи, бо сю назву сотворив сам наш нарід ще в тих часах, коли були руські князі, а Ляхів у нас ще не було;

2) Обі ті назви повстали в осередку нашого народу, над середущим Дніпром, в околицях Києва;

3) Обі назви означали зразу лише малий простір землі над середущим Дніпром, в околицях Києва;

4) Обі назви розширили ся опісля на великі простори землі, а то через се, що в давнині кийське племя „Русь“, а пізніше казаків Україна, відгравали головну роль в політичній і культурній життю широких земель по обох боках ріки Дніпра;

5) Назва „Русь“ була зразу довгі віки назвою династично-державною, княжою; назва „Україна“ відразу була народною, бо серед самого народу зродилася;

6) Назва „Русь“ аж по довгих століттях стала приймати ся серед широких кругів народу яко назва національна, але разом з тим дістає вона аж три значіння, відповідно до сего, що витворили ся три „руські“ наріди; назва „Україна“ прийняла ся серед цілого нашого народу дуже скоро в часах Хмельниччини;

7) Серед нашого народу, а так само у західно-європейських чужинців, назва „Русь“, означала лише наш, українсько-руський нарід, а в часах Хмельниччини стала вона у нас однозначною з іменем „Україна“;

8) Назва „Русь“, якої назва староруської династично-княжої держави, не мала цілком національного значіння; коли ж пізніше при своїли собі її аж три окремі, „руські“ наріди, і коли через се дістає вона аж три окремі, національні значіння, тоді стає вона нездатною до відрізнєння тих трьох „русських“ народів від себе. Через се аби уникнути непорозуміння, один „русський“ нарід починає зватися „Білорусами“, другий „Москалями“, а третій „Українцями“. — Натомість назва „Україна“ разом з своїм політичним розширенням зискує чисто-національне значіння на означення нашого народу та виключає всяке непорозуміння, про який нарід вона говорить;

9) Задля тих власне причин назва „Русь“ і „русський“ загибають у той часи нашого народу, що прийшла під Росію, а іменно діє ся від тоді, від коли російські царі заборонили Москалям імя „Москаль“ а наказали уживати лише імени „русский“. Від тоді назва „Україна“ займає місце давньої назви „Русь“;

10) Нині назва „Русь“ заховала ся лише в австрійсько-угорській часті нашої землі, яка не стикає ся з Москалями („русскими“), натомість в Росії уживають тамешні Русини лише назви „Україна“.

З сказаного доси виходить, що національною назвою нашого народу єсть так само добре імя „Русь“, як і імя „Україна“. Назва „Русь“ має однак за собою по перше ту невигоду, що вона що иншого значила тому 1.000 років, а що иншого значить тепер. Тому 1.000 років була се держава „русської“ династії в Києві, а жадного народу „русського“ ще не було, бо тоді загалом ще не було великих народів, а були лише дрібні племена. Нині назва „Русь“ уживає ся лише в Галичині і єсть се національне імя на означення нашої народності в відрізнєнню від Москалів і Білорусів. Коли отже хтось в якій науковій або політичній статі уживє слова „Русь“, то не все можна знати на

певно, яку то „Русь“ має він на думці, чи ту давню, зложену з усяких, славянських і неславянських племен — чи сучасну „Русь-Україну“ т. е. край, заселений Русинами.

(Дальше буде).

## 3 Спрінгфільд, Масс.

„Ще ся той не вродив, щоб кождому догодить... писали недавно в сьвятій по етимологічній „Правді“ з Оліфанту нянько Обухкевич.

Гм?... Що прада, то воно в тій „лемківській“ пословиці, є подекуди троха правди, або инакше сказати, що татунько Обухкевич мають рихт!...

Бо кільки то — ти чоловіче нераз напсував собі нервів і жолудка, кільки мусів нераз був насипівати похвальних меморіалів в „польову“ своїх одноимішленників, „абчеруссов в Америкі“, а се все лишень на то щобсь на старі літа притиснений „до муру“ змушений був прямо плюнути на се, що до тепер було у тебе ідеалом!...

І если не хочеш дальше компромітуватись перед оцінкою своєї, і чужої публіки в Америці, кивай завчасу п'ятами від усього політики, хоть би нетільки противилась тому одноимішленнику „зъ поза Океана“, але навіть сам Миколушка цар „в Петро-граді“ бо инакше, буде тобі тепло!... Таке то...

Незнаю уже, як воно таке могло стати ся, до сить, що як о. Обухкевичи при „Правді“, так і мені тут в тих сторонах, доля лукава, починає цілком, а цілком недописувати.

Тож махнувши, як то каже Голіжок і я собі, всіх на трамвай, й проїхав о десять цят: місцевости Спрінгфільд, в надії, що тут знайдесь щось інтереснішого для мене, а тим самим, й для наших пов. читачів. —

Саме містечко Спрінгфільд, досить велике, чисте, і хороше, хоть розтягнене, з воздухом мов хрусталь. — Не бачиш тут сього звісного по більших промислових містах „люцього божівілья“ за дочесними маєтками, бо тихо тут якось, і поважно...

Фабрик тут мало. Усього, о скільки міг я тут засягнути інформацій, одна чи дві фабрики, на так зв. West Springfield, до промислу „грошового паперу“ і одна вовняна, себто суковна фабрика, в котрій по причині звісного теперішнього капіталістичного „краху“ виплачено майже усіх робітників. Проче, то як оком сягнеш, склади з різного рода фермерськими продуктами, величезні крамниці, банки.. різні, реставрації, „квік-лончі“, „таємничі“ готелі... а на останку, множество різного рода сальонів, з нечисленним множеством „джинів“, горівок, „газ-румів“ й других,

## Ті що роблять на дворі

виставлені на зимно і вогність, уніинуть руматизму і неврастлі, если будуть вживати

Д-ра Ріхтера  
Нотечного  
Пейн Експелеру

коли почнуть перші сикптовки. Сей лік зроблений згідно з останнім німецьким законом і має 25 літню незахитану славу.

На продаж у котрого небуває аптинара, по 25 і по 50 центів або у влостителів.

F. AD. RICHTER & CO.  
215 Pearl St., New York.

Бог знає яких, смаколюбів!

Сук тільки у тім, що тут, як взагалі і по усіх місцевостях, если у тебе, чоловіче, нема зломаного сотика в кишени, то можеш сарак ждати і ликати еліяну, до тих „джинів“, перед виставовим віном сальону! „Не для пса ковбаса!.. бо ми тут на когось лучшого ждемо, а не на такого голого дудка як ти“!..

глузує найвиразніше з тебе, якийсь Сьв. Францішок чи який там другий сьвятий угодник, з поза шибн. Бо треба вам знати, що богобоязливі Спрінгфільдські готельники малюють на своїх фляшках, яко знатоків „горячих спеціалів“ сьв. Францішка.. От що!..

З того знова виходить, що колись і сьвятий есний жльопнув собі з одного, то нічо йому мабуть не стало ся... Коли тепер?

Тепер, хотайбиесь був й найвірнішим Християнином, то окроїть ся тобі з „пейди“ заледви тільки, щоб часом перепелокати горло.. Ігі! а попри се будь певний, що ще добре не вмиреш, а вже жде на тебе смола... і сірка!.. Відному, то завше вітер в очи, тай тільки. —

Одже бачите, пов. читачі, що і тут не було що довше попасати; тож пожелавши в душі усім Спрінгфільдським готельникам зломана карку, враз з і віми „джинами“.. махнув я на Спрінгфільдську, і вернув домів...  
Михайло Беля.

## ПЕРЕСТОРОГА.

В виду того, що по причині теперішньої фінансової і економічної кризи в Америці наслідками покидає новий сьвіт шифи суть страшно переповнені, так, що треба по два і більше тижнів ждати в Нью-Йорці на вільне місце на шифі, тому пресимо, хочаби тим, що заміряють іхати у Старий край заощадити непотрібних коштів і видатків уважати на слідуюче:

Хто заміряє через наш Банк купити шифарту, нехай найпізніше два тижні наперед повідомить нас листовно як слідуюче: 1) Своє імя і назвисько, 2) Куди має літ, 3) Котрого дня хоче відїздити, 4) На яку лінію хоче шифарту, 5) До якого краю, міста або села. Подаючи відповідь, треба залучити гроші на шифарту, так, щоб ми могли сю сьчас замовити. В протязі рази ми не можемо за ніщо відповідати і кождий буде собі сам винен, наколи прийде ся йому яких два, три тижні ждати шифарту в Нью-Йорку, щоб дістатися місце, та безплатно тратити грошово зроблений тріп.

R. Publishing & Exchange Co.  
1206 (Svoboda)  
184 Hudson St., New York, N. Y.



# "SWOBODA"

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly

published every Thursday at  
140 Hudson St., New York, N. Y.

Published by  
Ruth. Publishing & Exchange Co.

Anth. Curkowskyj, editor.

Price: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on  
request.

Entered as second-class matter  
December 21, 1906 at the post  
office at New York, N. Y. under  
Act of Congress of March 3,  
1879.

## "Свобода"

Газета для руского народа в  
Америці і орган "Р. Н. Союзу".  
Виходить щотижня в Четвер і  
коштує:

В Америці на 12 місяців... \$2.00

В стар. краю на 12 місяців \$2.00

В Америці на 6 місяців... \$1.00

Оплатувати газету треба все-  
гда в гори.

Гроші треба посилати в ре-  
дакцію, або через  
банківський, або поштовою по-  
штою order (моні ордер). Money  
order, то є карточку, котру доста-  
ють від почтаря або агента на  
банківській офісі, пішли нам.  
Без того ми не годні грошей  
платити.

Адрес:  
"SWOBODA"  
140 Hudson St., New York, N. Y.  
Телефон 7074 Spring.

Якщо хоч, щоб його адрес змі-  
нили, мусить подати нам, крім  
нового, також свій старий адрес.

## Опир війни

Напружені відносини між  
Япаниєю і Америкою ведуть  
Американців призгадувати-  
сь над евентуальною вій-  
ною. Опир війни, в якій  
Япаниці вказали вже раз  
хоробрість, зручність і по-  
святичене сягаюче до немис-  
лимих границь, не дає спа-  
ти синам свободної Амери-  
ки, які починають обробля-  
ти се питання в літературі та  
публіцистиці. Своєю доро-  
гою, державний скарб Зе-  
дан. Держав не засипляє  
рівнож свої справи і нагро-  
мадив доси на евентуальну  
війну з Япаниєю 3¼ міль-  
ярда в золоті, через що  
настав у цілім світі такий  
вечуваний брак гроша.

Американці мають фанта-  
зую, тому один з днівників,  
що виходить в Шікаго, по-  
містив в недільнім додатку  
цікаве оповідане Нортон-  
а. в. "Щезаючі флоту",  
в якому описує вже нині  
війну Сполучених Держав  
з Япаниєю і з її союзницею.  
Англією. Япаниа нападає на  
Сполучені Держави. Шасте  
хилить ся з початку на її  
сторону, однак звінці она  
програве війну, завдяки  
якомусь страшному, тайно-  
вому оповіттю винаходив,  
на який здобув ся амери-  
канський геній в хвилі ос-  
таточної небезпеки. Се прав-  
да, що Америка має свого  
Едісона, але чи справді ви-  
найде американський геній  
в остаточній хвилі щось та-  
кого, щоби японські кора-  
блі щезли з лиця землі і  
не загрожували нікому біль.

ше в будучині, — се ще  
велике питання.

Іншої гадки є капітан  
Маршерт, Річмонд Гоб-  
зон, що стає на становищу  
більше реальним, бо брав  
уже участь у війні з Іспа-  
нією і уміє орудувати не  
фантазією, але числами і  
фактами, яких шукає в ста-  
тистичі обох ворожих дер-  
жав. Він інтересуваний, що  
Япаниа може в кожній хви-  
лі зайняти Гавайські остро-  
ви і Філіппіні без великої  
трудности, а коли їх займе,  
тоді годі буде її відтам у-  
сунути. По гадці Гобзона  
флоту Америка, розсипана  
на всі сторони, мусить про-  
грати війну з таким дось-  
відченим і вагомим противником, як  
Япаниа. По знищенню аме-  
риканської флоту Япаниці  
заявлять би без перепону  
острови Аляска і Аляску,  
де утворили би нову опе-  
раційну основу і розпоча-  
ли би заціпні кроки разом  
з другою армією, яка най-  
шлябля ся на Гавайях. Гобзон  
вірить, що ціле побережжя  
Пасифіку від Мексику до  
пресмику Берінга впало би  
в руки ворога, заким Спо-  
лучені Держави були би  
в силі виставити, уоружити  
і перевезти через прерії  
і Скалисті гори армію, яка  
була би в силі стерти ся  
з японськими військами на  
суші.

Гобзон звертає увагу, що  
колиб лише Япаниа задумала  
окуповати Америку,  
то сейчас може она поки-  
вати під оруже десять ти-  
сяч своїх підданих на Фі-  
ліппінах, пядесять тисяч на  
Гавайях, 100 тисяч на захі-  
днім побережжю Сполучених  
Держав і 25 тисяч на гра-  
ниці Мексику, отже разом  
185 тисяч людей, бо так  
багато японських емігран-  
тів, спосібних до війни, на-  
ходить ся вже нині в Аме-  
риці. Гобзон стверджує, що  
Япаниа має вже нині в А-  
мериці два рази більшу  
армію як Сполучені Держави  
зі своїми міліціями. Коли  
Япаниці, завдяки своїй  
торговельній маринарці, бу-  
ли в силі в часі війни з Ро-  
сією за одним заходом вса-  
дити на пароходи сто ти-  
сяч людей, а їх маринарка  
чим раз більше розвиває ся,  
то з часом она буде могла  
перевезти за протягом кіль-  
канайцяти днів двіста тисяч  
жовнірів на Гавайські остро-  
ви, де місцеві Япаниці долу-  
чили би ще своїх пядесять  
тисяч людей. За місяць  
могли би ці війська почати  
операції на території Ка-  
ліфорнії, де висіли би на  
сушу під ослоною японь-  
ских армат.

Протягом других шести  
неділь прибуло би до Аме-  
рики дальших двіста тисяч  
японських жовнірів, а про-  
тягом девяти місяців роз-  
било би табор міліон зна-  
менито вишколеного, японь-  
ского війська між Пасифі-  
ком а Скалистими Горами.  
Против сеї армії міг би ва-  
шингтонський ряд вислати  
свою постійну армію зложу-  
жену з 75 тисяч жовнірів і  
около 125 тисяч з посеред  
міліцій. Дотерва поза сею

неповна 200 тисячною ар-  
мією могли би організува-  
ти ся охотничі війська, зложу-  
жені вправді з людей інте-  
лігентних і повних патріо-  
тизму, які однак не мають  
ніякого поняття про військо-  
ве обробоване і війну. Пе-  
ревіз такої армії, зложеної  
з охотників був би знов у  
трудневий, бо до сего часу  
могли би знайти ся всі ко-  
мунікаційні дороги в ру-  
ках Япаниців. Тому радав  
Гобзон як найскорше пере-  
везти ціу флоту на Па-  
сифік (що і минушого  
тижня наступило) і задер-  
жати її в портах Філіппіні  
і Гавайю. Крім сего проектує  
Гобзон, щоби Америка по-  
будувала нову флоту на  
Атлантику, а на всякий  
спосіб, щоби оманала вій-  
ни на довгі літа, не зважа-  
ючи на провокації.

Замітне, що хоть Амери-  
канці вірять в своє патріо-  
тичне пожертвоване на слу-  
чай війни, вже послухали  
одної ради Гобзона і пере-  
несли свою ескадру на Па-  
сифік. Нема також сумніву,  
що не заведбають також  
другої ради Гобзона і в по-  
далейшій будучности побу-  
дують нову флоту на А-  
тлантику. Чи перебувають А-  
мериканці в сей спосіб во-  
єнні пляни Япаниці? — се  
покаже будучність. Колиб  
однак Япаниці рішили ся  
на війну зі Сполученими  
Державами — то вчинять  
се з знаменито обчисленим  
обробованим пляном, чого  
дали доказ у війні з Росі-  
єю.

## Цісарська амнестия для військових дезертирів.

Урядова "Віденьська Газе-  
та" (Wiener Zeitung) ого-  
лосила цісарську амнестию  
(дароване кари для військо-  
вих дезертирів. "Дезерти-  
ром" є той: 1) хто не ста-  
вить ся на час до бранки;  
2) рекрут, що не ставить  
ся до служби військової;  
3) жовнір, що втік з війська;  
4) резервіст, що не являє  
ся на вправи (маневри), та  
не можна його відшукати.  
За то все є строга кара  
арешту.

Дуже острі приписи про  
дезертирство показали ся  
однак в теперішних часах  
уже застарілими, бо нині  
нарід не гние на однім  
місці, але їздить за заріб-  
ками по всім світі. Через  
се в Австрії намножило ся  
дуже багато випадків де-  
зерції і много людей не  
може вернути з чужини до  
краю, боючи ся кари. Тому  
на жадане народних послів  
правительство мусіло так  
зарадити, аби дезертири  
могли вертати до краю.  
До сего власне має послу-  
жити цісарська "амнестия",  
с. е. дароване кари для  
дезертирів. Ся амнестия  
обов'язує вже від 2 грудня  
с. р., а користати з неї  
будуть слідуєчі дезертири:

1. Всі, що ще сиділи в  
день 2 грудня с. р. в арешті  
за дезерцію або за непо-  
слухане військового візваня  
— зістали з днем 2 грудня  
с. р. випущені на волю і

привілено їх до компаній  
для покінчення служби;

2. Всі, що дня 2 грудня  
с. р. були ще в слідстві  
(чи в слідчій арешті чи на  
волю) за дезерцію або за  
непослухане візваня вій-  
ськового — є вільні від слід-  
ства і не будуть карані;

3. Всі заочно засуджені  
за дезерцію, за нествавлене  
до бранки чи до маневрів,  
або за не послухане військо-  
вого візваня, що пробува-  
ють за границею (в чужині)  
або укривають ся в межах  
держав; однак будуть карані  
лише тоді, коли вони  
найдалше до дня 2-го  
грудня 1909 р. зголосять  
"добровільно" і "особи-  
сто" в команді полку або  
в старостві. Як же вони  
самі "добровільно" і "осо-  
бисто" не зголосять ся,  
лише так прийдуть до Ав-  
стрії, то їх готові зловити  
і судити за дезерцію. Для  
того найліпше буде, як та-  
кий дезертир, вертаючи з  
чужини, зараз на гра-  
ничній стації при-  
ступити до австрій-  
ского комісаря полі-  
ції і зголосить ся "осо-  
бисто", що він є дезертир  
і "добровільно" ставить ся  
до служби. Так само можна  
зголосити ся в найблизшій  
старостві або в жандармерії.  
Сего не треба ніяк зане-  
дбувати — бо инакше буде  
біда! Хто так зголосить ся,  
тому мають видати на пи-  
сьмі потверджене, що він  
"особисто" і "добровільно"  
зголосив ся — і він може  
їхати свободно аж до свого  
староства, де має зараз зго-  
лосити ся, аби відслу-  
жити своє при війську.  
(Значить: амнестия увіль-  
няє їх від кари, але не  
увільняє від служби).

4) Амнестию обняті також  
всі, кого військовий суд по-  
карав довгою службою  
військовою (надслугуванем)  
і з днем 2. с. м. їх "над-  
слугуванем" вживає ся. Хто ж  
ще не скінчив навіть своєї  
обов'язкової служби, а потім  
мав би ще "надслугувати",  
той вже не буде надслугу-  
вати.

5) Хто був засуджений за  
опущене маневрів, той не  
буде вже караний і не бу-  
де відбувати маневрів.

6) Хто ухилив ся само-  
вільно від обов'язку слу-  
жби військової, а тепер  
скінчив уже 33 роки жи-  
ття, і зголосив ся сам "до-  
бровільно" до влади вій-  
ськової, або до староства  
— той вже ніколи не бу-  
де служити. Але треба  
зголосити ся добровільно.

7) Хто дезертирував, аби  
ухилити ся від кари за ин-  
шу провину (приміром; за  
непослух, за бійку, за кра-  
ді, то що), той — як сам  
зголосить ся — не буде  
караний за дезерцію. Але  
кару за тамту иншу про-  
вину мусить відбуди.

8) Виключені від амнес-  
тиї є ті, що дезертиру-  
вали вже другий раз.

Ось таке цісарське розпо-  
ряджене про амнестию для  
дезертирів.

## І се і те.

Бо то кажуть деякі люди,  
що то не варто тепер жити  
на світі. Но есер!..

Правда, і я давнійше так  
само думав — але тепер,  
ніколи неначе та манна,  
або благодать Божа, злинув  
на нас, американських Ру-  
синах, ясний луч з неба, во-  
плотивший ся в "Амер.  
Голос" пославив і я, що і  
моє жите так представляє  
якусь вартість. Бо прошу  
себе подумати: до сих пор  
не то аби яка собака, але  
навіть і Ам. Голос не знав  
нічого про Харлампія Че-  
репаху. І думав я, що уже  
умру такий забутий лю-  
ди та Б.гом десь в кутку,  
неначе сирота. Та ба!.. Я  
не втягнув в рахубу всеві-  
дучості "Ам. Голосу". Сей  
не то що, віднайшов мене,  
але вигребав у мене сотки  
геніальних талантів, та на-  
віть надав мені пляхоцтво,  
мабуть в нагороду за усі  
добрі діла, які я завсідги  
хотів робити. Днес на сій  
дорозі складаю ему подяку  
в імені цілої Руси, за се  
що не дав пропасти на чу-  
жині такий людині, як Хар-  
лампій. Бо прошу подума-  
ти: Харлампій Черепаша!..  
Се не якесь звичайне собі  
імя, не якесь там, прости  
Господи гріха, та з пере-  
прошенем сонця ясного,  
місяця і зьвізд, та всіх вас-  
чесних читачів, Ладик чи  
Баландига, але поважне со-  
бі імя, що є що в губу  
взяти: Хар-лам-пій Че-  
ре-па-ха... І за доброту  
я поставив після моїх  
марних сил віддати ся  
Кир Пану Редакторови. І ся  
моя добрість серця туй туй  
булаб загнала мене в країну  
вічної щасливости, ідіже  
ність ні болізни ні печали  
ні воздыханія, но живнє  
безконечная. Та се була  
одинока причина, чому я  
не давав так довгий час  
знаку життя. І тут знова  
показала ся в цілій наготі  
добрість Кир Пана Редак-  
тора, бо він в великій пе-  
чаливости о мене розписав  
сейчас в своїй газеті пошу-  
кована за мною і що най-  
важнійше не взяв за се від  
мене ні цента!..

Однак зробив мені одну  
велику прикрість: казав до-  
носити про мене до парох-  
іального уряду. Носер!  
Не здурив аптикаря!.. Від  
часу, коли мене скинули  
з куратора параф. комітету,  
я з церквою не маю нічо  
спільного, я став на злість  
усім завзятим соціалістом  
хотий, признам ся, так на  
ухо, то розумію ся на со-  
ціалізмі тільки, що медвідь  
на зьвіздах — пристав до  
призвигтеран і будую нову  
церков!.. Есер!.. І не від-  
ступав від свого хоба що  
мене перепросять і вибе-  
руть знова за куратора!..  
Але про се иньшим разом,  
а тепер вертаймо до моєї  
вдачности.

Олжеж хочаки яко тако  
віддати ся за уся доб-  
рість Кир Пана Редактора  
спакнував я кільканайцять  
чисел "Ам. Голосу". Веру-  
чи ся часопись, не міг я

привабути за "Поступ". бо  
то, знаєте, сі обі газети те-  
пер дуже люблять ся, та  
себе взаємно дуже велича-  
ють. Вправді зловні люди  
кажуть що: "яке іхало, та-  
ке здибалю", але я можу  
всіх запевнити, що те брех-  
ня. Отже, як сказав я уже,  
спакнував я по кілька фун-  
тів патріотизму з одного  
і другого гатунку у одну  
пачку, додав до него, гей-  
ба омасту або шкварків фо-  
тографії Кир Пана Редак-  
тора і г. Ладика, тай виб-  
рав ся у свій голосити їх  
добрість та славу підспі-  
вуючи собі під носом най-  
модайішу Нью-Йорську пі-  
соньку.

Ог і бувшим на смерть  
призавув за сю пісоньку.  
А то уся тепер наша сла-  
ва. Она повстала в той спо-  
сіб: Кир Пан Редактор, хо-  
тячи віддати ся г. Ладико-  
ви, також Редокторови за по-  
хвалу Кир Пана Редактора  
в числі 49 "Поступа", ку-  
пив собі фуяру, та в одну  
місячну ніч вибрав ся під  
вікна г. Ладика Редактора,  
та при акомпаніменті фуя-  
ри почав співати ему се-  
ренаду. Слова і музику  
скомпонував сам Кир Пан  
Редактор. Вправді, зловні  
язики кажуть, що то є та  
сама нута, що і в пісні  
"Мир вам братя", однак  
Кир Пан Редактор закріп  
ся на все найсвятійше, що  
нута є так само оригиналь-  
на, як і всі статі в "Амер.  
Голосі". Гадаю що таке за-  
певнене повинно замкнути  
роти раз на все усім недо-  
віркам, які розгодошують,  
що будім то усі високо-со-  
ціалістичні статі в "Амер.  
Голосі" як "Про комети",  
"Як квасити капусту",  
"Вплив сонішних плям на  
гните бульби" і т. д. то  
тільки передруки з инь-  
ших часописів. Одже Кир  
Пан Редактор станувши під  
вікнами почав співати  
низько-низенько, басом  
неначе з дна бочки:

"Дайже руска паніє Ладик,  
Абчерусска скатина!  
Хрунів Русь все мала яного,  
Тепер має ще нас два!.."

На се відчинило ся вікно  
і роздав ся солоденький,  
тоненький як павутинка  
сопран г. Ладика:

"Хто ся роду вирік свого  
Мені другом буде все!  
Хоть ти вишмарив мя з віза,  
В "Ступі" я хвалю тебе!.."

На се з долини відіовів  
знова архібас Кир Пана  
Редактора:

І хоч зрадників народу  
Вішали все на вербі  
Паніє Ладик, не жури ся  
Тепер Кир Пан при тобі!  
І знова з гори сопран:

"Дайте пину Кир Гаспадин!  
Малорусска скатина!  
Будем тепер равом рати,  
Рити, рити будем два!

Тут восторг обох дішов  
майже до телачости. Г. Ла-  
дик коміть головою кину-  
в ся з вікна в обійми Кир  
Пана Редактора, і оба за-  
співали в дуєті:

"Разом руки си подаймо  
І як брати ся любім,  
Риймо, риймо, риймо, риймо  
Буде один пастир й хлів."

\*) Тут мушу Ви чита-  
чам зробити одно мале  
обяснене. Г. Ладик, як  
справедливий общерос не  
годен без спазмів і кон-



вуйсьї вимовили слова „пан“, а що се слово приходить в назвиську його теперішнього друга, тому він, щоби по кождім разі, коли вимовить назвиську свого друга не розхорувати ся, перехрестив его по „обшперуські“ з Кир Пана на Кир Гасладіна.

Але я розговорив ся, та зовсім призабув на се, що хотів був на початку сказати. Ожже вертаймо до річї. Як уже я вище згадав, спакувавши у пачку оба гатунки патріотизму вибрав ся я у світ. (Ів на трен, пачку положив обережно коло себе тай дав думкам волю. Пре всім я думав. Думав, яка то тепер у нас біда, згадав, як то ревно виглядає на образку в 10 і 11 числі „Ам. Голосу“ безкористовна любов до народу Кир Пана Редактора, де він відбирає людям долари, та тождому хтоб часами посмів недати, грошити, що его псебє великою трубою. І полинув я гадками у сі щасливі колись часи, коли то Кир Пан Редактор відбере усі долари. Як то тоді щасливо Русь зажила!.. Далше полинув я гадками і згадав про величавє віче 7 ого дец., на яким Кир Пан Редактор прирік випроцесувати від Американців статуу „Свобода“, що стоїть при в'їзді до Нью Йорського порту і привітати там наш рідний еміграційний дім. І слюзи станули мені в очах на згадку про сей величавий ентузіазм з яким віче ухвалило односторонно за усі попознені і не попознені еще заслуги Кир Пана Редактора випхати пологовою, попейнтувати на зелено і поставити на самісіньким чубку статуї.

В сей спосіб по перше: віддасть ся честь правдивій заслугі, по друге: буде се великою рекламою для нашої нації, бо кождий в'їжджаючи до порту сейчас побачить Кир Пана Редактора з величезною трубою і довідає ся в сей спосіб про наш нарід, а по третє: місто заощадить собі багато тисячок доларів, бо не буде потребувало світити світла на статуї, позаяк така голова як Кир Пана Редактора, та ще й до того попейнтувана, буде світити сама собою і в день і в ночи. На долині на вічну пам'ятку буде виписано величезними буквами:

„Прикро, як „Ам. Голосом“ (попсований папір) Беруть шведі роботу завивати, Та ще прикрішо — пугину (повір) Як шведі береть ся критика (писати)

І Бог знає як довго був би я снував мрії про будучу славу і щастє Руса, колиб не якийсь несупокій, що проявив ся у мого товариша подорожи та перебив мене.

Пфуй!.. мені бачить ся, чи не динамон ви везете;.. промовив до мене товариш подорожи показуючи на мою цїну пачку.

І дійсно воздух став не звичайно прикрій. Я чув, що бліднїю, однак мовчав ем. По хвилині мій товариш встав, притулив свій вис до пачки, покивав головою і спитав:

Кварглі везете? Ні — відказав я, се лиш прибіки нашого патріотизму...

Так, так... процїдив він крізь зуби. Дивні і недостатні суть діла Господні.. Тут встав, зблиз шабу в бікні вагона і вставив ніс на свіжий воздух...

І я потону в ошат у мріях.. Так так... Сей наш патріотизм Чого то не звальє ся на його рахунок. Возьміть хотяби і нашого єпископа. Колиб так, приміром Поляки дістали свого єпископа, сейчас згуртувалиб ся до купи, почали кричати про маткен Боском Ченстоховскєм, про Польскєм, круленство і т. д. Чогоб то они не доказали... Го, го!.. Але наш Малорос хатрий, не з таких... Ануж наш єпископ не є патріотом? Що тоді буде? Не здуриш таких людей як Кир Пан Редактор. Прецїнь і цаган набив наперед свого сина, щоби не халасував соломину з тої безроги, яку він доперва думав украсти. А наш Кир Пан Редактор мавби бути гірший від цагана? Ніколи! Наш єпископ в правді не мав ще часу зробити ні нічого доброго ні злого, однак на случай, колиб він так мав показати ся злий та спровадив яке не щастє на Русь? Не зашкодить его уже тепер наперед, так як цаган свого сина, набити. А се все є патріотизму...

Добродію!.. Я бачив уже різні патріотизми, однак такого, як ваш не доводило ся мені ще здивати — сказав мій товариш за кашлюючи ся...

Слева сі мені заїмпонував. В них видно було узнанє для патріотизму Кир Пана і г. Ладика Редакторів. Однак мимо того я став приходити до пересвідчення, що такої конче треба щось робити аби удержати ся при житю. Я запропонував цагара. Мій товариш признав, що се незла гадка. Закуривсьмо і почалисьмо вмаляти в себе, що се помагає проти такому намацальному пригадуваню ся нашим носам Кир Панового патріотизму. Однак до хвилині випали нам пїгара з омлілих рук, та мій товариш промовив тяжко зітхнувши:

Нї! се здасть ся на ніщо! Щоб ту такого винайти...

Мені не приходило нічо до голови, хотяй я відчував таке давленє в горлі, що не годен був говорити..

В тім мій товариш крикнув радісно: Є!.. Я тут маю цюсь такого, що відразу успокоїть цїлий той патріотизм. І видобув баньку з карболовим квасом та злив цїлісіньку мою пачку з „Ам. Голосом“ та „Поступом“ і фотографіями. Я сів заспокоєний...

Однак не на довго. Обі перфуми поміш ли ся в такий спосіб, що ми мусїли втікати за двері.

Тимчасом на дворі був тріскучий мороз та ми страшно перемерзли.

На першій стації, на якій трен задержав ся, мій товариш зник, однак по хвилині вернув з величезним, твердо вишкоченим мішком.

Но, если тому патріотизма тепер не догоджу, то вмиваю руки від всього та найся діє воля Божа. Видко, на сей патріотизм нема діку.

І видобув з мішка стирту піря, сушених яблєк, листє тютюнове, старі чоботи, асфальт в кусниках, сірку та пару бучерських фартухів. Уложив з того всего стирту на блясі і підпалив. Гадаю, що навіть дволітний трун на був би в силі вдержати того всього, що тепер наступило.

Всі запахи змішали ся і дійшли до такої сили, що єї одна животина не могла сего знести. Однак патріотичний запах з „Америк Голосу“ і „Поступу“ вибив ся понад все, неначе через цю цілопальну жертву на брав нової сили. Що то за оргія запахів наступила в нашім вагоні! Я не вдержав і одним скоком опинив ся на платформі. Мій товариш хотів се саме зробити, однак в половині дороги забракло ему віддиху і рухнув на землю і заки я вспів витягнути его за ковнір, туй туй не стрїла мене така сама судьба.

Прийшовши до себе, він слабим голосом прошептав:

Знаєте, ваш той патріотизм нас цілковито струїв. Се мабуть наша послїдња подорож, я се вам говорю. Не уйти вже нам тифусу!..

На слїдуючій стації забрано нас на пів живих з платформи. Я дістав страшенної горячки і кілька тижнів перележав поміж житем а смертю. Коли мені повернула свідомість, довідаєм ся, що Кир Пан Редактор шукає за мною. А щоб він не дуже побивав ся, та даю знати, що жию то не маю до него ніякого жалю, мимо того, що через его патріотизм туй туй не перенїс ся в країну вічної щасливости.

Дай Боже, щоб і Русь так само як і я, простила ему его патріотизм зі словами: „Прости ему Боже, бо він не знає, що твердить“.

Харлакий Червоний

ДО РУСКОГО НАР. СОЮЗА приступило в місяці Децембрі 178 нових членів.

В. 110. Баур Антін  
Крїль Іван  
В. 74. Німец Іван  
В. 151. Земледух Юстїна  
В. 31. Лабанч Андрей  
В. 65. Савкулич Юрко  
Бидленчик Михайл  
Баранський Томко  
Зозуля Дмитро  
Буча Андрей  
Саранчак Яков  
Самула Пилип  
Фучіла Іван  
Левчик Михайл  
В. 56. Драган Мирон  
В. 51. Вальош Войтко  
Горіляк Блажей

Ковалек Ілько  
Масляк Микола  
Смолей Іван  
Клем Теодор  
Маліновський Андрей  
В. 170. Цибух Іван  
Крайківський Олекса  
Марковский Карпо  
Терпівець Петро  
В. 50. Юркович Іван  
В. 134. Кузма Андрей  
В. 80. Кляванич Юрій  
Яцків Яков  
Головка Олекса  
Довгомила Олекса  
Довгомила Стефан  
Криванич Іван  
Качайло Федор  
Качайло Михайл

Бр. св. о. Николая від. 174 в Oxford Furnace, N. J.

Гнатішак Іван  
Назар Іван  
Романишак Василь  
Зайчковский Мартин  
Смоляр Серафим  
Семчук Гарасим  
Рудис Осиф  
Ошкєвич Іван  
Фаринчак Андрей  
Савран Андрей  
Ошкєвич Осиф  
Ференчак Іван  
Балинах Іван  
Гнатішак Матвій  
Дахович Іван  
Романишак Федор  
Гнатішак Михайл  
Садовський Кость  
Слопкий Мартин  
Михаловський Петро  
Кирицький Іван  
Жуковский Осиф  
Крук Василь  
Пастух Василь  
Возняк Тимко  
Ошкєвич Микола  
Назар Мирон  
Колтун Іван  
Карпінський Микола  
Яблонський Василь  
Шнитко Антін

В. 53. Тимочко Осиф  
Хорт Теодор  
Гіба Никола  
Федішин Никола  
Малий Теодор  
Кантор Филип

В. 82. Тимочко Семан  
В. 16. Рабайн Олекса  
Маркович Василь  
Дзюла Іван  
Дуріла Феїо  
Даньчак Іван

В. 91. Петрів Данило  
Шкареда Тимко  
Іванцюк Іван  
Секула Михайл  
Купчик Матій  
Дрозда Никола  
Шитинський Михайл

В. 158. Коваль Григорій  
В. 40. Шельваш Йосиф  
Стійка Зузанна  
Параска Іван  
Бобак Семан  
Габ Теодозій  
Бандро Михайл, дит.

В. 70. Бичинський Жигмонт  
В. 72. Шалайда Харитон  
Яхман Григорій  
Прожерелик Яков  
В. 34. Форганич Андрей  
Ільчак Томко

В. 11. Гловач Михайло  
Вонько Іван  
Гловач Михайло, дит.  
В. 109. Дудра Семан  
Галайда Матвій  
Полянчик Іван  
Качмарчик Михайл

В. 78. Онішкєвич Онуфер  
Санолєвич Осиф  
Сопняк Юрій  
Пішко Іван  
В. 30. Ваврикєвич Іван  
Бєсяда Михайл  
Красуляк Юрій  
Цембрак Михайл  
Тарасєвич Станіслав  
Калємон Михайл  
Брєлик Ілько  
Сирак Михайл

В. 37. Курочка Марія  
В. 61. Рїчал Стефан  
Владика Михайл  
Макович Михайл  
Михалєвич Михайл  
Чингєлі Михайл

В. 116. Матїяшек Михайл  
Пона Михайл  
Якуловський Михайл

В. 141. Кобилинський Николай  
В. 155. Ваверчак Іван  
В. 159. Бобак Дмитро  
Мусир Марцін  
В. 150. Микулєвич Николай  
В. 59. Слипчик Филип  
В. 127. Лєськів Григорій  
В. 27. Круликєвський Осиф, дит.  
Круликєвський Влад., дит.  
Федорчак Николай, дит.  
Федорчак Іван, дит.  
Дулеба Іван, дит.

В. 78. Голик Антоній, дит.  
Котляр Іван, дит.  
В. 62. Дзядик Михайл  
Кацан Николай  
Іж Юрій  
Галь Еміль

В. 95. Бупко Стефан  
Яканич Іван  
Юрчик Федор  
Гєнта Николай  
В. 4. Грабан Іван  
В. 76. Водяк Василь  
Блюза Григорій  
Скоципенч Теодор  
Подольєк Михайл  
Мусит Дмитро  
Бурда Михайл

В. 123. Олексюк Онуфрій  
Мєнюк Дмитро  
Лаврик Матвій  
Дудак Іван  
Бураніч Стефан

В. 123. Саранчук Федько  
Воробель Андрей  
Куспїр Семко  
В. 126. Бірос Андрей  
Гємбах Михайл  
Габас Петро  
Бірос Іван

В. 172. Федорчак Іван  
Слюсарик Дорч  
Кукашпін Юрій  
Лильо Іван  
Копанишин Антін  
Слович Яцко  
Білахован Іван  
Федорчак Митро  
Стримєцький Павло  
Мацїляк Олекса

Т. Лабовський,  
рек. секр.

## Честь жовніря.

(Пять розговорів.)

У ідолопоклонників Гренів.  
(На п'ятсот літ перед Христом в Спарті)

Вожак (до громади молодців, що одного з них привели до нього): Кого приводите?

Один з них: Він убив Мемнона, нашого вождя.

Вожак (до ваяня): Чому ти його убив?

Вязень: Він бив мене деревцем коші.

Вожак: Він бив тебе? — Він був великий воєк і твій вожд. Але він бив воєка, начеб бив невольника. — Пустїть його!

II.

У ідолопоклонників Германців.  
(Року 1 по Христї, на Ренї.)

Князь (до мелодого воєка): Жалують ся мені на тебе. Ти убив мечем Хїлдеріка. Він вмер.

Молодий воєк: Убив його.

Князь: Убив ти свого начальника. Карою за се є смерть.

Молодий воєк: Він відгрожував ся мені та хотїв мене бити. Хотїв мене бити карати, наче собаку. То й убив я його.

Князь: Хотїв тебе бити карати? — Хотїв тебе бити? — Ти зробив добре. Пимстив ти ганьбу та пониженє. Убивай так ворога, як убив ти його.

III.

У ідолопоклонників Індіан.  
(В 1800 р. на ріцї Міссїсіпі.)

Начальник „Великий Вовк“: Мій брат убив „Острий Язик“.

„Острий Язик“: „Острий Язик“ був великий воєк. Мій брат мусїв вмерти, бо спротивив ся великому воєкови, що був його підначальником. Приготовляй ся до смерти.

Молодий воєк „Совгаючий ся Блєск“: Хай ви слухає мене мій батько!

Начальник: Що каже мій син?

„Совгаючий ся Блєск“: „Острий Язик“ ганьбив „Совгаючий ся Блєск“. Ганьбив його, а слова його не до затертя. Тільки кров могла їх змити.

Начальник: Що говорив „Острий Язик“?

„Совгаючий ся Блєск“: Бабюю назвав та лїнивим до роботи. Тут убив я „Острий Язик“ та змив ганьбу.

Начальник: Так зганьбив „Острий Язик“ мого молодшого брата? Так пимстив мій молодий брат ганьбу? Від сеї хвилини є „Совгаючий ся Блєск“ підначальником! Так убивай ворога, як убив „Острий Язик“. Хай ніколи не бе мій молодий брат своїх воєків.

IV.

У христїянських Германців (і де инде).

(В 1903 році.)

Військовий авдатор (читає засуд): Обжалований жовнір Нуске є невинний чинної зневаги свого начальника і отсим зносить ся засуд першої інстанції.

Обжалований боронив ся доперва тоді, коли мучив його тяжко підфіцер Пефке через півтора року, а врештї що зломив йому оду руку та більше ребер і вибив йому око, чим зробив його неспосібним до військової служби. Обжалований тоді боронив ся, щоби охоронити ся ще перед дальшими, більше тяжкими муками — Засуд першої інстанції, що засудила його на п'ять літ в'язниці є неважний тим, що військови закон не знає жадної самооборони...

V.

У германських христїян (у інших також).

(В 1925 році.)

Свїдок, підфіцер Пефке: Я виняв шаблю та вдарив кілька разів обжалованого другим боком по колїнах, щоби їх лїпше вигнув. Коли се не помогло, завдав я йому порядну рану вістрем.

Обжалований упав, проти припису почав плакати та витягнув руки. Я мусїв отже оборонити ся острою зброєю. Він ухопив при тому за мою шаблю голїм руками і обтїв собі майже обі руки але і мене зранив, так, що я мусїв собі на рану дати пластер.

Військовий авдатор: Досить. Обжалований в інтересї військового послуку ви не маєте права на се відповідати. Заєуджую вас за узброєний бунт перед вібраними жовнірами, за зраду та нечесне захованє ся — на кару смерти. Засуд буде виповнений сей час без відєлику.

— 3 „Vorwaerts“.



**СПРАВИ „СОЮЗА“.**  
Отець духовний „Союза“:  
Стефан Макар, Phone 46-12  
11 May St., Ansonia, Conn.  
Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906-1908.  
Председатель:  
Константин Карнів,  
140 Essex St., Jersey City, N.J.  
Місто-председатель:  
Іван Парилля, Terryville, Conn.  
Касієр:  
Алексій Шаршов,  
624 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.  
Секретар фінансовий:  
Семен Ядловський,  
Box 76, Jersey City, N. J.  
Секретар рекордовий:  
Тодозій Лабовський,  
Box 76, Jersey City, N. J.  
Радні:  
Т. Талпац, Shamokin, Pa.  
Дев Моніа, Lansford, Pa.  
Михайло Беля, Holyoke, Mass.  
Матвій Семенюк, Sayre, Pa.  
Андрій Овсак, Trauger, Pa.  
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.  
Контрольна Комісія:  
С. Л. Хемпкий, Shamando h, Pa.  
Олеп Стетевич, Shamokin, Pa.  
С. Калакука, Jessup, Pa.  
Головний організатор:  
Семен Ядловський,  
Box 76, Jersey City, N. J.

**Вступайте по Союзу!**



„Союз“ — однокласна руська народна організація в Америці.  
Приймає членів від 1 року до 40 літ життя.  
Вступне після літ.  
**СОЮЗ ПЛАТИТЬ:**  
В разі смерті члена класу „А“ (міле померлого) \$1000.00,  
„Б“ (половину померлого) \$500.00,  
Померлого за жінку або мужа члена класу „А“ 400.00 дол.  
Померлого за жінку або мужа члена класу „Б“ 200.00 дол.  
Померлого за діти від 15.00 до \$300.00.  
В разі утрати: а) обох очей від \$1000.00,  
б) одної руки, ноги або ока \$200.00.  
Сам отець родини в шпиталі божевільних, Союз платить що року родані \$150.00.  
Хто хоче вступити до Союзу, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союзу.

**Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союзу**

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до класу Р. Н. Союзу, посилася так: на money order ах або чеках виписуєся імя Alex. Sharshon, Shamokin, Pa. Далше так записаний money order або чек не посилася до Г. дов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.  
С. Ядловський,  
Голов. Секретар.

**Читайте!**

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсі книжки: 1) Книжку членів (іменолова). 2) Книжку місячних складинок. 3) Книжку масову і протоколи. На сі книжки повинно кожде братство заплатити 5 долларів до класу „Союза“.

Ч. 372 КВІТ 800.00  
на вісімсот долларів, котрі п. Анна Адзіма отримала яко по-смертну заповість по Михайлі Адзімі в Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.  
Мт. Карисель, дня 11 децембра 1907.  
Анна Адзіма.  
Свідки:  
Стефан Шиманький.  
Антоній Берис.  
Від місцевого Уряду Р. Н. С. в Америці. Від ч. 2.  
Димитрій Корочак, прде.  
Іван Ворчак, скр.

Ч. 373 КВІТ 500.00  
на п'ятсот долларів, котрі п. Текля Мороз отримала яко по-смертну заповість по мужу Михайлі Мороз з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.  
Priceburg, Pa. дня 10 децембра 1907.  
Текля Мороз.  
Свідки:  
Стефан Сисак.  
Гнат Сисак.  
Від місцевого Уряду Р. Н. С. в Америці. Від ч. 19.  
Юрій Фалат, прде.  
Ст. Сисак, скр.

**Рух в відділах Р. Н. Союзу.**

**АНСОНІЯ, РОНІ.**  
бр. сьв. Ап. П. П. від 10  
повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудеся 29-ого децембра а. р. в Germania Hall, на Maple St.; початок точно о 2-ій з полудня. Справоздане адміністраційне і касове і вибір нового уряду на 1907 рік. Кождий член має ся явити; не явившийся член заплатить 1 а урядник 2 дол. кари.  
К. Горбаль прд.  
Г. Журав кас.  
М. Пелех скр.

**Ню Йорк, Н. Й. бр. сьв. Володимира від 108.**  
подає до відомости всім членам, що річний мітинг відбудеся в суботу дня 4 січня 1908 р. в тій самій галі де відбувають ся мітинги місячні, під ч. 155 Ave. С. на 2 пов. до фронту. Кождий член безусловно мусить явитись. Не явившийся член платить 50 цент. кари.  
Я. Корнат прд.  
А. Шеремета кар.  
К. Намонечний скр.

**Пітсбург, Па. бр. сьв. Ів. Хрест. від 96.**  
подає до відомости всім членам, що кождий член має явитись в 4 неділю що місяця на мітинг і свої наданкості виплатити. Хто опустить один мітинг, буде вимазаний з книги брацкої.  
Іван Паєтирчак прде.  
Петро Леонас кас.  
А. Стефанович скр.

**Ню Йорк, Н. Й. Руське тов. „Тисмениця“ від 144**  
подає до відомости, що річний мітинг відбудеся в суботу дня 4 січня 1908 р. о год. 8 вечер. Справоздане адміністраційне і касове з цілого року і вибір нового комітету. На мітинг кождий член мусить явитись обов'язково.  
Мих. Угорчак сек.

**Ню Хенсінгтон, Па. бр. сьв. Володимира від 158**  
подає до відомости, що річні збори відбудуться дня 12 січня 1908; початок о 1-ій год. по пол. 1. Справоздане касове з 1907 р. 2. вибір нового уряду на 1908 рік. Невиявившийся член заплатить 50 цент, урядник 1 дол. кари.  
Петро Кузьмиха, скр.

**Менаду, Па. бр. Пр. Богород. від 7**  
подає до загальної відомости, що річний мітинг відбудеся дня 1

січня 1908 в галі п. Канітула. Хто не вирінає до мітингу своїх загалогостей, буде вичеринений Нелаявний ся платити 1 дол. кари.  
А. Канітула прде.  
С. Босучак скр.  
CHAUNCEY, PA. бр. сьв. Ів. Хр. від 170  
подає до відомости, що на мітинг дня 8 грудня с. р. вибрано слідуючий уряд: В. Грешук прде. Ілько Терпавець скр., М. Муцак кас.  
В. Грешук, прде.  
І. Терпавець скр.

**ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ**  
як пошукування знакомих, оголошеня блів, представлень, екодин і т. п. друкуємо в „Свободі“ по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба прикласти наперед.

**НОВІТЬ на день Різдва Христового.**  
Дня 7-го Януара 1908 р., в вівторок, в сам день Різдва Христового відіграють Товариства: „Ню Йорський Боян“ і „Тисмениця“

**„ВІФЛЕЄМСКУ НІЧ“**  
Ораторію сценічну в 4-ох діях а в 5-ох відсценах, з хороми жєнскими, мішаними і мужєскими в супроводі оркестри в галі під постелем англійским на 2 Ave межи 21 а 22 улицею.  
Початок о год. 8-ій веч.  
Каса отворта від год. 6 ої веч.  
Галія на 2 Ave межи 21 а 22 ух. недалеко рускої церкви сьв. Юрія.  
Ціни місць:  
Сиджєня перші 3 ряди по 75 цент.  
„ далші 4 ряди по 50 „  
„ слідуючі 8 рядів по 35 „  
місця стоячі по 25 цент.  
Режисерія, хори і музика під управою п. Мирона Гундлата.  
Музика п. Гуменюка.  
Гей Брауна! Хотите красне і добре провести вечер сьв. Різдва та мило розврати ся, прийдіть на се представлене „Ніч Вифлеємська“.

Прийдіть не лиш Ню-Йореті, а і з околичних міст: в Брукліна, Джерам Сіті, Йонкерс, Ньюарк і др. а не пожалуйте.  
В сім представленю виступить 50 осіб, крім хорів жіночих.  
Варто бути.  
Хтоб схотів постарати ся енергично о тікет для себе або цілої своєї родини і знакомих з подальших міст, зводить ласкаво написати і прислати гроші на адресу  
Mr. Onufry Kuzma  
551 E. 12 St.  
New York, N. Y.

**НА ПРОДАЖ**  
грунт 31 і пів морга з хатою і будишками в селі Ганчові, пов. Горалиць, Галичина. Голосити ся: Orest Feczaka  
97 N. 6 St.  
Brooklyn, N. Y.

**ТОВАРИЩКИ ЖИТЯ**  
глядає мужчина, 32 літ, з акад. образованием, працюючий як ремісник в фабриці. Дівчина — інтелігентна, вільнодумна, щирої, живчливої вдачі, 22-27 літ, не понад середнього росту, з темним волосєм і очима, евент. без посагу, але і мало вимагаюча — найпришле фотографію і коротку житєпись. Абсолютну дискретію ручу.  
Адреса:  
Suchynskij P.  
Rochester, N. Y.  
general delivery.

**ПОШУКУЄ ПОСАДИ**  
іспитований, молодий, безженний дияк, родом з Галичини, укінчивший два роки дияквської школи в Перемишлі. Може провадити нотний сьвів. Викаже ся добрими сьвідцтвами.  
Михайл Гордий  
5-2-1 Donora, Pa.

**Американсько-руський Календар на 1908 рік і на вічність уже першій сьв.**  
Красна книга з 70 образками, а одним мальоном. Д. Іван Гирпак (P. O. Box 424 Desloge Mo.) так пише о ній: „Дякую Вам о. Духовний дуже красно за післані календарі, які мені дуже подобали ся“ — Д. Тимко Гузи (25 Woodland Str. Ansonia, Conn.) пише: „За календар Вам сердечно дякую, щєте так прекрасно написали... О. М. Балог (Pittsburg, Pa.) „Календар незвичайно гарний... і пр. Типік і літературна часть потверджені церковною властюю.  
Ціна одного примірника 35 цент, а пересилка поштою 8 цент. Хто заордерує параз 25 примірників або і більше, тому послатку оплачує висилаючий і послатку календар 3-а 35 цент. В книгарнях буде продавати ся по 50 цент.

Прошу о. духовних, учителів, торговців книжками і т. д. нехай будуть ласкаві і ордерують сей календар для народу.  
Пішіть на адресу:  
Rev. Emil A. Kubek  
50-2 Mahanoy City, Pa.

**ПРИВ'ЯЗАНО ДО ЖИТЯ.**  
Ми усі любимо жити і радуємося ним. І лєдві декілька осіб зможемо вичислити, що стратили ся любові і які уснуили ся від товариства і вської забави, які поторали усьу приятиість та легко підпадають іритації. Такі особи суть хори і їх не мож винити. Іх кров не є чиста, циркуляція повільна, нерви слабі. Ім треба доброго, рослинного, скріплюючого ліку, щоб їх орґана травлення довести до належного порядку. Таким скріплюючим ліком є Трінерз Американський Еліксир Гіркого Вина, зроблений з чистого каліфорнійского винограду та імпортованого віля. Сей лік має двоюку власність: віля голять запалєне внутрішньої оболонки, покриваючої жолудок і кишки, а вино скріплює ої знаряді і приспоєблює їх до сповнення своїх функцій. Ви здивуете ся, побачивши наслідки: Зачнете їсти і травити правильно; ваші нерви і м'язи стануть сильні, ваша кров чиста, взш ум ясний, ви станете новим чоловіком, енерґічним, повним сил і любови до життя. Уживайте єього ліку у вській недиспозиції. У всьх друзісторах.

Jos. Triner,  
799 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Просить ся всьх членів Р. Н. Союзу, котрі змінюють свої адреси, щоби нам докладно по-давали стару і нову адресу, як також число відділу, до якого належать.  
Редакция.

**5-75 J. M. 17 Каратовий Колідовий Зітарок**  
Намї, з 25-літньою глянцією волоочені верхи одимилка сузь завішані найкрасні, коли кождь продавані ся по ціну. Верх красно вироблений, волоочений осередком.  
Гаранція на 20 літ. Для жінок і мужчин відмінні розміри. Годники ті радо уживані через усьх працюючих при жєлізницях. Щоби доказати наше довіря в годниках і в валім осуді висилаємо годники на яку небудь адресу на С. О. Д. за 75 дол. і за одлаченєм експресу, а також новизнаємо екзамінувати єго. Сєля окаяне недобрій, неплатить одного цента. Дєємо даром до кождої годниці волоочений ланцюшок. Одна годнича даром, сьм купуєть шість.  
R. A. Preter & Co.,  
52 Dearbon St., Chicago, Ill.

**JOHN F. HOLLISTER**  
SCHOOL DIRECTOR OF COAL TOWNSHIP SHAMOKIN, PA.  
SUBJECT TO THE DEMOCRATIC PRIMARIES.  
2-1

**„Права“ українська Франція в російській Думі.**  
3 Петербурга прийшли до київської „Ради“ вісти, що деякі посли з України хочуть звязати ся в особіну фракцію з українським характером. Як відомо на 104 послів з України прийшли більшість „зубрів“ (мя писали, як змінено ординацію на користь поміщиків), далше цілий ряд чорносотенних батюшок, та для декорації кілька темних клоуів, причисляючих себе до „Союза руського народа“. Вийшло також особливо з міст кількох євїтєских інтелігентів з „вільних професій“, але всі ті люди розлили ся в російських правих партіях і партіях „центра“ як „Союз 17 октябра“, і т. д., але кожда з тих партій з великою неприхильністю відносить ся до Українства в Росії, яке називає „сепаратическим движєнієм“. Тож ми знаємо чи характер представництва України в думі, не могли навіть сподівати ся, аби було можливо в теперішних обставинах скласти яку небудь українську партію в думі. Тимчасом, як сїг налізують з Петербурга, самі „батєшки“ і деякі поміщики орґанізують щось в роді клубу. Яку клуб буде мати програму, чого він ме домагати ся, поки ми не знаємо, але знаючи його „правість“ і „царєславїє“, ми не можемо від нього ждати жадних глибоких соціально-політичних реформ, як примусового викупу поміщицької землі для селян, реформи присового зокона, і головно автономії України, а лишень що найвише сей клуб поставить жаданє введеня української мови в народних школах і проповіді в церквах на Україні по українськи.

Українське поступове суспільство відносить ся з великим недовірем до „правого“ Українства і до сеї фракції, бо навіть вияєнити собі не може, як може живе в Українство непоступове, „чорне“. Вираз своєму недовірю дало закордонне дєвєнікарство. Проф. Грушевський містить в „Раді“ статіс, в якій, даючи порівнанє початків політичного руху галицького Українства з такимиж початками в Росії, остєрїгає українське громадянство перед манівцями, на які моґлаб завести його „правість“, лєвоальність і царєславїє. І редакция „Ради“ дала від себе також замітку, в якій не конче симпатично відносить ся до „правой“ фракції. Тільки редакция „Дїла“ повитала досить симпатично сей обяв в Думі. Для сеї редакції досить, що се Українство, а яке воно є, в се не входить. А зновє становиско українського закордонного дєвєнікарства називає доктринерством. Забуває мабуть „Дїло“, на які бездорожа завела українська „права“ політика галицьких Українців в 1867 р.

**ЗАЯВА.**  
Хто хоче посилати гроші до краю через наш Руский Банк і єсли хоче, щоби гроші ськєрє були післані до краю — то просимо гроші переслати — тільки поточним Money Order або Cashier's check — бо інших чємєв Банки не хотять приймати, і ми гроші вишлємо аж тоді як сколектуємо той чєк.  
R. Publishing & Exchange Co.  
124 Hudson St., New York, N. Y.

**Для парохій на Різдво!**  
В друкарні „Свободи“ можете дістати **НОВЕРТИ** на різдвяний дар для парохій, котрі щорічно потребують їх сотками. — Сї коверти суть окрашені гарним образом, представляючим Різдво Христове; по боках же находить ся напись: Різдвяний дар — п. ...., \$. ....  
Ціна 1000 коверт 5 дол.  
Адрес:  
Ruthenian Publ. & Exchange Co  
184 Hudson Str., New York, N. Y.

**Всячина.**  
Під містом St. Paul, Minn. пісєнайцятїлїтний хлопець В. Johnson, сєлї фармера пострїлив на польєваню рїся, який кинув ся на нього і розшарпав єго в кусні.  
Новий закон для оборони робітників в Австралії. В Австралії тепєр робітникам живєть ся дєлеко кращє, нїж в самїй передовій крїні Европи та Америки; і за робітника платя там бїльша і оборона робітників там значно кращє, нїж в якій иншій крїні. Тепєр в австралійській парламент вносєть ся закон, який азову принєсє дуже багато користи робітникам. Цей закон звязаний з тими законами про привоз і вивоз товарів, які там заведєні; на підставі їх кожен промисловєць, що вивозить свої товари в Австралію, повинєн платити пошлїну, розміром в половину пошлїни з тих товарів, які привозять ся до Австралії. Тепєр новий законопроект заводить такий порядок: той промисловєць, який зможе доказати, що він платить робітникам високу плату, платити сїх пошлїна не повинєн. Таким чином, закон примусить фабрикантів платити робітникам високу плату. Для того, щєб опрєдїлити, яку плату лічити справєдливою, закон заводить спеціалїнь радє, що мають розглядати всі умови працї робітників, визначати справєдливу плату і потїм слїдкувати, щєб її не змєншувано.

Дня 5. груд. в місєвості Дяково в Хорватії (Австро-Уґри) прийшло до велїканських забурєнь на тїлї релїґійним поміж католиками і турками. За се, що кат. сьвященник виступив в одній проповіді проти Турків, сї зловїли його і увязнили. Коли про сє дізнали ся католики, відбили свого сьвященника з рук турків та щоби на сїх пімстити ся загнали до їх мошеї (церкви) свиню. Сє дало повїд до оружної борби поміж обома сторонами в якій по обох сторонах пало до 40 людї а бїльше як сто віднесло рани.



**Адресар Братств**  
**Р. Н. Союз.**  
Если кто найдет похибку в адресарі свого братства, нехай ось час повідомити про це редакцію

Від. 135. Бр. сьв. Георгія в Смок Рон, Па. Н. Лавер, предс., М. Мандзяк, кас., А. Клим, секр. Митинги відбуваються в другу неділю по першій. Адреса: Anthony, Klyn. Box 26, Smoke Run, Pa.

Від. 136. Тов. „Січ“ в Карнегі, Па. Я. Гойсан, предс., Гн. Пенгрин, кас., В. Касків, секр. Мит. в неділю по 8-м. Адрес: W. Kaskiw, Box 263, Carnegie, Pa.

Від. 137. Бр. сьв. Георгія в Вест Ситі, Па. Ів. Чвал, предс., П. Манцю, кас., І. Горох, секр. Митинги відбуваються в другу неділю по першій в галі П. Манька, 616 Ingham Av. Адреса братства: J. Horoch, 619 Center St., West Seneca, N. Y.

Від. 138. Товариство Івана Наумовича в Філадельфії, Па. К. Смакула, предс., І. Боднар, кас., С. Муранка, секр. Митинги відбуваються в третю неділю місяця. Адрес: S. Murianka, 3 R. 213 Poplar St., Philadelphia, Pa.

Від. 139. Бр. Пр. Богор. в Ойл Ситі, Па. Петр. Бурак предс., Андр. Бурак кас., Й. Романчак секр. Мит. в 2-гу неділю по першій. Адрес: Jos. Romanchak, Box 476, Oil City, Pa.

Від. 140. Бр. сьв. Арх. Мих. в Йонгстауні, О. К. Шелевач, предс., Ст. Грипко, кас., І. Сукс, секр. Мит. в 2-гу неділю по першій. Адрес: I. Susek, 1152 W. Ryan Ave., Youngstown, O.

Від. 141. Бр. сьв. О. Ник. в Литл Фалс, Н. Й. І. Корчинський, предс., В. Млічковский, кас., Ст. Городиский, секр. Мит. другої неділі по першій. St. Norodynsky, 110 Furnace St., Little Falls, N. Y.

Від. 143. Бр. сьв. Димитрія в Біндбер Па. А. Липска предс., Ю. Боклах, кас., Ст. Малко, секр. Мит. послідної неділі в місяці. Адрес: St. Macko, Box 277, Windber, Pa.

Від. 144. Тов. Тисмениця в Нью-Йорку. Д. Підлушский, предс., Л. Угорчак, кас., М. Угорчак, секр. Митинги відбуваються в кожній першій і третій суботи в місяці під ч. 134 „Tompkins Square Hall“ E. 7-th St. Адрес: Mich. Uhorczak, 205 E. 4th St. New York, N. Y.

Від. 145. Бр. Неп. Зач. Пресьв. Бог. в Алтона, Па. Ф. Сенків предс., М. Рабак кас., Ів. Кушаровский, секр. Адрес: John Kucharski, Box 572, Altoona, Pa.

Від. 146. Бр. сьв. П. і П. в Мікіс-Ракс, Па. Ст. Блажовский, предс., Р. Шевчик, кас., Й. Фаль, секр. Мит. 3-тої неділі по першій. Адрес: Jos. Fal, 102 Orchard St., McKees Rocks, Pa.

Від. 147. Бр. сьв. Арх. Мих. в Алентаві, Па. П. Вахна, предс., М. Брудняк, кас., Д. Клеман, секр. Мит. що третьої неділі по пол. о 4 год. Адрес: D. Klemm, 217 Tiltman St., Allentown, Pa.

Від. 148. Бр. сьв. О. Ник. в Каліфорнії, Па. Іван Бриндзя предс., Н. Бибель кас., Д. Кіра секр. Митинги в кожну першу неділю по першій. Адрес: D. Kiga, Box 32, California, Pa.

Від. 149. Бр. Пресьв. Богородиці в Вест Сенекі, Н. Й. Т. Петришин, предс., М. Мисків, кас., П. Канцар, секр. Митинги по 10-м в неділю. Адрес: Peter Kancsar, 529 Ingham St., West Seneca, N. Y.

Від. 150. Бр. сьв. О. Николая в Ірвона, Па. П. Дорошчак предс., М. Паславский кас., Алекс. Сікоряк, секр. Адрес: A. Sikoriak, Box 55, Rosebud, Pa. Clearf. Co.

Від. 151. Бр. пресьв. Діви Марії в Алентаві, Па. Євка Заморска, предс., М. Осечук, кас., Паранька Траз, секр. Адрес: Rev. Nestor Dmitrow 720 2nd St., Northampton, Pa.

Від. 152. Бр. Пр. Бог. в Гомстед, Па. М. Греха предс., А. Югаш кас., М. Волойк секр. Адрес: M. Boloik, 541 4th Ave., Homestead, Pa.

Від. 153. Бр. сьв. О. Ник. в Бер-ині, Па. Ник. Сленко, предс., Ів. Бурач, кас., А. Мацко, секр. Мит. по 10-м в неділю. Адрес: And. Macko, 315 Station E. West Berwick, Pa.

Від. 154. Бр. сьв. П. і П. в Нью-Бритейні, Конн. П. Зятік, секр. Митинги відбуваються в кожну першу неділю в місяці. Адрес: M. Ziatyk, 24 Clark St., New Britain, Conn.

Від. 155. Товариство Запорож-ська Січ в Перт Амбой, Н. Дж. Предсідатель Семен Бархот, предс., П. Кріп, кас., К. Пелешак, секр. Митинги другої неділі в місяці. Адрес: K. Peleshak, 706 State St., Perth Amboy, N. J.

Від. 156. Братство сьв. Петра і Павла Шатерой, В. Ва. Йосиф Федоро, предс., Кирило Карляк, кас., Іван Савкулич, секр. Адрес: John Sawkulycz, Box 103, Chattaroy, W. Va.

Від. 157. Братство сьв. Димитрія, Жира, Нью-Кампінгтон, Па. Ва-нога, Нью-Йорк.

Від. 158. Братство сьв. Володи-Донора, Па. Петро Ятчинин, предс., Теодор Кінко, касіер, Бритейн, Конн. Вас. Коваль-силь Катиновский, предс., П. Силь Кувзмиха, кас., Петро Кувзмиха, секр. Митинги в другу неділю по першій. Адрес: Peter Kuzmivha, Box 675, New Kensington, Pa.

Від. 159. Братство сьв. Петра і Павла в Геркімер, Н. Й. Мик. Яло Бурчинский, предс., Мих. Шеремета, кас., Секр. Сене-ла секр. Митинги другої неділі по першій. Адрес: 231 Perry St., Herkimer, N. Y.

Від. 160. Братство сьв. Юрія в Ямаїці, Л. І. Н. У. Лко. При-пика, предс., Гертго Болюх, кас., Степ. в Лергун, секр. Митинги в неділю по десятій. Адрес: Steph. Werhun, 121 1/2 Rokaway Road, Jamaica, L. I. N. Y.

Від. 161. Братство сьв. Петра і Павла, Тавер Саті, Па. Іван Василько, предс., Михайло Лю-секр. Адрес: Mich. Luta, Box 3, Tower City, Pa.

Від. 163. Товариство Зоря в Едмонтоні, Алта. Кан. Лазорук Габріель, предс., Павло Рудик, кас., Василь Семка, секр. Адреса: Semeka Wasyl, 413 Izabella St., Edmonton, Alta. Canada. Митинги відбу-ваються в другу неділю по 1-м.

Від. 164. Бр. сьв. Іоана Хрестит-еля в North Hadley, Mass. Іван Яцишин предс., Ілько Бак кас., Гасер Бішко секр. Митинги відбуваються в третій неділі в місяці в галі П. Г. Бішка. Адрес: Harry Bishko, Box 132, North Hadley, Mass.

Від. 165. Бр. сьв. Іоана Бого-слова в Пітсбургу, Па. Сень-ко Дволіт предс., Пилип Ба-біцкий кас., Іван Паславский секр. Митинги відбуваються в третю неділю по 1-шій в галі Просвіта під ч. 109 7-th St. Адрес: John Paslawski, 1212 Gorman Alley, Pittsburg, Pa.

Від. 166. Бр. сьв. АА. П. і П. в Барнессборо, Па. Л. Гюфрей предс., М. Чорний кас., І. Гюфрей секр. Митинги в першу неділю по першій. Адрес: John Gufrej, Box 27, Barnesboro, Pa.

Від. 167. Бр. сьв. АА. П. і П. в Сумбола, Па. В. Шпунар пр., Й. Алекса кас., С. Грабар секр. Митинги в першу неділю по першій. Адрес: Sem. Grabar, Box 36, Cumbola, Pa.

Від. 168. Бр. сьв. О. Ник. в Амстердам, Н. У. К. Юр. евич предс., Н. Рельо кас., Д. Михайлович секр. Мит. в першу суботу по пер-шій. Адрес: D. Muchalchshyn, 41 Milto St., Amsterdam, N. Y.

Від. 169. Бр. сьв. Ів. Хрестит. в Схрептон, Га. І. Дросель предс., А. Ма. тин кас., П. Гос-дунч секр. Митинги першої неділі в місяці. Адрес: Peter Gosdulich, 440 Alder St., Scranton, Pa.

Від. 170. Бр. сьв. Ів. Хрестит. в Чаунсі, Па. (Luz. Co.). М. Ільчук предс., М. Яремко кас. В. Черемиский секр. Митинги відбуваються в другу неділю по 1-м в галі І. Терпавець.

**Болючі крижі і члени**  
тратять біль і штивність після мильноразового натертя

**Д-ра Ріхтера**  
**Котвичним**  
**Лейн Енспелером**

Семілітне средство виване по многих краях як лік проти Руматизму, Сітінні, Болю в Соці, Невралгії, Болю в горлі і грудях, Болю голови і зубів.

Продають по всіх аптіках по 25 і по 50 центів.

**F. AD. RICHTER & CO.**  
215 Pearl Str., New York.

**Хочете Поради, інформації, роботи?**  
Усе те дістанете безплатно в Бюрі Славянського Іммігрантського Тов.

Головуйте лично на адресу:  
**SLAVONIC IMMIGRANT SOCIETY.**  
35 Broadway, 5th floor, New York City.

**За дармо!**  
Не присилайте гроший. Ваш кредит є важний.

Тисячі миль віддалені, а можете без найменшої труднощі лічити ся так як бачите були лично тут. Та чудотворна медичина „SALFERRO“ виславє ся на пробу кождому, хто її потребує. Чоло-вик підупавший на здоров'ю, здугусто-вавший до всего, перепаризований, чело-вик, котрий терпів за причини ураження мужества, вічної молодости, хоро-бі, постоіталься з роковий молодости; бо-лі крижі, жолудка, утрата пам'яті, рев-матизм, нерви і т. п. Так за дармо ді-станете, як повірте, котрим віддасте. Наші ліки суть спеціальні для осла-блених мужиків і жінок. На всі ті-лесні недуги, раостроне нерва, брак енергії, неувенність себе, неохота до то-варства, астидливості. — Від них віні вісте і станете ся здоровими, будете товаришескі, приятельські, невині себе, скріплені на умі і тілі. Менше о те, що Ви уже раз пробовали, сарбоути це-ра, єсть то за дармо. Ми хочемо Вам помо-ти, як добрий Самаритянин, як при-ятель боть те найлучше средство лич-но, але Ви муєте напослати по не-го в тій хвили, тепер, коли єсть безплат-но. Навіть також самоту, в роцї Ви те оловоше вичитали, а дістанете од-ну виажку безплатно.

Пішіть зараз до: 48-52  
**THE SAMARITAN SUPPLY CO. Dept. S.**  
175 Michigan Ave., Detroit, Mich

З новим 1908 роком в Києві заходом Українського видавництва „РАНОК“ друкувати ся буде новий збірник

**„Українська Муза“**

Поемична антологія під редакцією Олексія Коваленка в 12 випусках; виходитиме 1 число кожного місяця починаю-чи з 1 січня (января). В анто-логії увійдуть твори всіх укра-їнських поетів. В кождім випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 нових) нових і вже друкованих раніше, з портретами і біографіями поетів, заставками і вінітками. Збірник буде вели-кого формату і матиме до 1.200 ст. Ціна кожного окремого ви-пуску 25 коп., а по передплаті 2 рублі за всі 12 випусків, з пересилькою 2 р. 50 к. Можна на виплат: 1 руб зараз, 1 руб. 1 марта і 50 коп. 1 липня (влія). Гроші посилають: Київ, Іванівська улич. ч. 75 Олексія Коваленкові.

**КНИЖКИ ДЛЯ ОПІКУНІВ ХОРИХ**  
в яких записуєсь коли хто захо-пить і т. п. можуть дістати наш братства по ціні 1 дол. за кни-ку в редакції „Свободи“

**ПОЗІР! ПОЗІР!**  
Звертаємо увагу „уєх“ Ва. Роджам, що одиноким урешам до перемилки прелам на етей Камітатіот е

**ГАВРИЙ ДЯДЫН,**  
130 Main Str., Derby, Conn.

Який є старим публіцистом і має кав-іт в етей і в етей 10.000 доларів. У великій справі удайте ся лиш до него. Він виробляє повновласти, контракти купів і продажів і т. д. По-лучає джерело сирови війсьмові як увіль-ня від асентуріот, контролі, варва і т. п. Продає шифарти на всі ліній корабельні. Минє і пересильє гроші до всіх країв. Проводить робітничє бюро у якім моє дістати всілякі ро-боти.

Тому, Роджам, проч. в чужихи а удайте ся лиш до:  
**GABRIEL DYADYK,**  
130 Main Str., Derby, Conn.

**THE DERBY SAVING'S BANK**  
DERBY, CONN.  
Інкорпорований 1846.

Депозити.....\$4,152,296.61  
Надвипишк.....\$457,379.00  
Має 9153 депозитів.

Впозначає малі підручні банки своїм депозиторам.

Допозити вломені на або перед 10-м кождого місяця приносять процент як за повний місяць.

Поанки уклєні на Real Estate ко-лектуру з долари. 37—10

**Ся гарна година \$3.75**  
Припліть своє ім'я і адрес а ми пішлемо вам годин-ку з ланцюшком за по-лотатом (C. O. D.). Має рекрасний верст і добро-нас. Ланцюшок позолочу-ваний. 20 літня гаранція.

Годинки мужескі і женескі  
M. C. FALKER, Dep. 37, 225 DEARBON ST. CHICAGO, ILL.

**Перший Народний Банк**  
в Шенандорі, Па.

Капітал \$100,000.00  
Надвипишк 150,000.00  
Нерождітні асескі 22,457.74  
Депозити ожемо 1,000,000.00

Банк сей має найбільшу надвипиш-ку а всіх банків в Шенандорі.

Уряд Злучених Держав переховує в пів свої гроші.

Банк отворений від 9 рано до 3-ої полудня.

Принймає вклади від долара по-чавши.

Хто хоче, аби єго гроші приноси-ли процент, нехай їх вложити до Першого Народного Банку в Шенандоа, Па.

**Готельник**  
Найліпші тутешні і імпортовані напівки.

Пиво довозить до до-му, не треба носити на плечах.

Телефони:  
Bell 39—J Hemlock  
P. & A. 41 South

1109 Carson St.  
PITTSBURG, PA.

**Веселих Свят!**  
Рускі перенесені листки (посткарти) з зєланими Різдвяним Святі Нового Року, продають ся 6 за 25 цнх; Папери листові з ковертами 12 за 30 цнх.

Таких гарних посткарток не-єсть не бачили в Аме-риці, проте спішіть з за-мовленням поки час 4-2 на адресу:  
Віска Кудяна, Box 128,  
SCRANTON, PA.

**UNION Ticket Agency**  
ПРОДАЖА ШИФКАРТ  
203 Lackawanna Ave.  
SCRANTON, PA.

Найліпше місце, до москити купити шиф-карту до старого краю, як також пере-єлати гроші до Галичини, Угорщини, Росії і других країв по таній ціні.

Дасно також позички на моргіч.

**PIERCE ROBERTS, M. D.**  
Годин урядом: 7—9 рано, 1—3 по-лудня і 5—9 вечер. 20 Dec. 01  
25 E. Coal St., Shenandoah, Pa

**ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!**  
**Сині книжки, які продають:**

Амеріка.....15 ц.  
Ангел та пустельник і т. п. 15 ц.  
Біблія Велика.....2 дол.  
Борба клас і тому робітничі організації сн.....15 ц.  
В Старім і Новім краю.....25 ц.  
Гріхні мільонів і т. п. 7 15 ц.  
Діло з історії православної місії в Америкі.....10 ц.  
Діло про звєрат.....30 ц.  
Дві жєвади і т. п. 5.....15 ц.  
Дорога любови, то Божа дорога.....15 ц.  
Драгоманів.....15 ц.  
Емігрант.....15 ц.  
Журавлі.....10 ц.  
Житє Ісуса Христа.....150 дол.  
Житє, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах.....15 ц.  
За красою.....1 дол.  
Земельне пиянє.....15 ц.  
Зуб за зуб.....10 ц.  
Казки про Жилив.....15 ц.  
Історія Руси з обра.....10 ц.  
Капітал і рини.....15 ц.  
Книжка Рахункова.....50 ц.  
Марія.....10 ц.  
Многостраждальний ярол. Огляд історії українського народу.....20 ц.  
Н. еренді Грішник.....30 ц.

Народний рух австро-угор-ских Русинів.....15 \*  
Новий Завіт.....4 дол.  
Образині і загадки.....10 ц.  
Оновданя.....15 ц.  
Оповід. про заварих ботів 10 ц.  
Пестрі зєрки.....75 ц.  
Про вір. чинів від рос. пра-восл. 10 ц.  
Про ч. т. млі.....25 ц.  
Підземні.....25 ц.  
Помус.....10 ц.  
Псалтир.....1 дол.  
Руско-англійский словар. 20 ц.  
Релігійні вірвання старин-них народів.....20 ц.  
Смерть.....10 ц.  
Стародавні казки та опові-даня.....15 ц.  
Стенодіюде.....15 ц.  
Страді.....20 ц.  
Стрілий на смерть, робіт-нича драма.....15 ц.  
Унія в Америці.....20 ц.  
Хто з чого жє.....15 ц.  
Які то є люди на землі з 20 образками.....50 ц.  
Як мужик ходив до царя правди шукати.....15 ц.  
Через кордон.....15 ц.

Пішіть на адрес:  
**Swoboda, 184 Hudson St., New York**

**Перший Руский Банк**  
КАНДЕЛЯРІЯ  
Рільно-Нотаріальна  
**ПЕТРА ШЕВЧИКА**  
— в —  
**NIAGARA FALLS, N. Y.**

Висилка гроший на цілу кулю земку під гваранцією. Гроші вістають виплачені найданіше до 14 днів.

Спродана шифарт на всі морабельні ліній.

Залагодженє справ військових.

Виробило повновласти, контракти купів і продажів.

Продама лотів, домів і фарм в Злучених Державах і Канаді на добрих у-єліях. Лоти від 150 до 2000 доларів.

Братя Русини! Не будте лакоми на дурниці і дуринки різних прои-дєсєтєв агентів, що обіцяють вам гори долари а ви за тоє муєте нераз де-рого заплацати. Удавайте ся в кождій справі до чоловіка чесного, що прова-дить свій інтерєс вєже більше 12 літ.

Філія Канцелярії: Box 164 Yatesboro Pa.; Box 96 Connorsville, O.; 3827—4th Ave. Altoona, Pa.; 9 Rushton Place Waterbury, Conn.

Всі листи адресуйте там:  
**PETER SZEWCZYK, 1223 E. FALLS ST.**  
**NIAGARA FALLS, N. Y.**

**ДАРОМ! ДАРОМ!**  
Зол тий годинник вартости 23.00 доларів.

THE EUROPEAN TOBACCO CO. в Нью-Йорку має оголосити факт в ділах Сполучених Держав, що отворили свій Нью-Йоркскій офіс і тепер єсть в можности достарити Европєйлям в тім краю їх улюб-лені гатулки тютюну, котрі авіали були курити в Європі. Миско памір родити даром кілька золотих годинників в кождій ошлєнці Сполучених Держав особам, котрі будуть нам посылати ошлєнці нашю копіїтню мєся своїм приятелям. Перших 1000 особам, авіаляючим на 6 дол. нашого тютюну, дамо нам гарний, золотий годинник, гварантований на 20 літ, діамом даром. Пішлемо Вам не трохи тютюну з кожного роду, т. є. австрійського, бєспидного, турєк-ского, росєйского і герцогиньского, ті гатулки, котрі авіально курит-лиєсь в Європі, тає, що не цінають злики, або справляють боліше герла, або чинять Вам кнаєс в жолудку.

Можете дуже легко відпретати наш тютюн. Декотрі в наших кєстє-жєрєх авісали нам, надіпалочі, що відпродали за 6 дол. нашого тютю-ну в перших днях по одєржанні.

Зинєваліть в сей час, на адєтєк надіпаліть 50 цнх. (маржани), а ми пішлемо де найблизшого вишого ексєрєсєвого офісє 6 дол. вартости нашого тютюну і годинник і тів самі почали. Отла-паліть мєрє саладєвєчє, сєлі всєє вєдєваліть нас, авіаляліть ексє-прєсєвоу авєнтєва рєштє 5.50 дол., а годинник і тютюн є тані.

Єсли авє надіпалєте нам ліку наєжєстєтє в горі чєрєз Money Order або в рєєістрєваній лєстї, пішлємо Вам даром особну премію, гарний золотий ланцюшок вартости 2.50 дол. В кождім случайє очікуємо з авіалє за тоті цінні прємії, котрі даємо Вам дарєм, що будєте поручати наш тютюн нашим приятєлям, різном посылєти ми і адрес нашой фірми, мєрє в будучности авіалє, де авіаляліть улюблєні гатулки тютюну.

Єсли Вам не подобєсь, гроші звєртаємо.

Адресувати: Еуропєал Tobacco Co., 33 Leonard St., Dept. 51 New York

**ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО ПРОМИСЛОВЕ**  
**„Сокільський Базар“**  
сподарствє зарєєстрєованє з обмєж. мурукою у Львові.  
Випустє 2 кєр. Удїл 36 кєр. Стєжє процєнтєвє від виплєдє 5 кєр.

**ПРОДАЄ:**  
Виниєвані сорочки від 2—5 доларів. Виниєвані обручє 10—20 дол. Ланцюжки з напєорєкєтє по 1 і 2 дол. Поляєс з напєорєкєтє від 2—5 дол. Гуцульскі книжєрє від 5—10 дол. Гуцульскі фартухи від 1—5 дол. Козак-ский мунаур від 25—100 дол. Сокільскі мунаур від 12—20 дол. Козакєці шапєкє від 1—2 дол. Гуцульскі вироби з дєрєва виєбєвані напєорєкєтє, як тарєді, пущє-ки, корєбєкє — цінє різні. Портрєти крєйдєковє з фо-тографіє по 3 доларі. Перєчєсєні картєкє українскіє оєрєтєні виєшиваніє. Святєцєні і иніє по 2 лєнтє. Картєкє з гербєм України Лев і сєв. Михайла по 4 цнх. Такі самі портрєти по 20 цнх. Портрєти Шевчєнкє Хємєльницкого і иніє в рамєх по 10 дол. Українскіє мєнєограмє до гатуку діля книжєкє 345 мєнєограмє 3 дол. Книжєкє до виєшиванє долар і пів.

Замовлєні річє авієслємо зарєд, на портє наєжєстє прєєдєлє. За посылку 5 кєр. платитє ся 1 дол. Русини! жєдєтє від ку-пєтє напєжє товарє. Лєжєтє гроші на ошлєдєтє в нашій Тєм.

Дирєкція Тов. Сокільскіє Базар у Львові уа. Рєчєкє Ч. 20. 6-5



